

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
MASARYKŮV ÚSTAV VYŠŠÍCH STUDIÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Zhodnocení turistického potenciálu a návrh dalšího
rozvoje města Hradec Králové

Evaluation of the Tourism Potential and Proposal for the
Further Development of the City of Hradec Králové

2024

Lukáš Chládek

Studijní program: Projektové řízení inovací

Vedoucí práce: doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D.

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Chládek** Jméno: **Lukáš** Osobní číslo: **519661**
Fakulta/ústav: **Masarykův ústav vyšších studií**
Zadávací katedra/ústav: **Institut veřejné správy a regionálních studií**
Studijní program: **Projektové řízení inovací**

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:

Zhodnocení turistického potenciálu a návrh dalšího rozvoje města Hradec Králové

Název diplomové práce anglicky:

Evaluation of the Tourist Potential and Proposal for the Further Development of the City of Hradec Králové

Pokyny pro vypracování:

Cílem diplomové práce je zhodnotit potenciál města Hradec Králové v oblasti cestovního ruchu a navrhnout možnosti jeho dalšího rozvoje. Hlavním záměrem této práce je zjistit, jaký je zde potenciál cestovního ruchu, jaký typ potenciálu zde převažuje a do kterého kulturního subsystému se destinace řadí. Pro řádné splnění stanovených cílů je hlavní podmínkou vybranou oblast obecně charakterizovat, popsat její předpoklady cestovního ruchu a kvalitativně zhodnotit existující infrastrukturu. Výsledkem této práce bude řada doporučení a možných opatření, které by mohli město více zatraktivnit pro turistické návštěvníky.

Metody pro vypracování práce: Bínova metoda hodnocení potenciálu cestovního ruchu, rozhovor, sekundární analýza dat, rešerše odborné literatury.

Seznam doporučené literatury:

HRALA, Václav. Geografie cestovního ruchu. 4. vyd. Praha: Idea servis, 2001. ISBN 80-859-7036-8. VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M., a kolektiv. Geografie cestovního ruchu České republiky. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-340-7.
SHARPLEY, Richard a David J. TELFER, ed. Tourism and Development: Concepts and Issues. Channel View Publications, 2002, 411 s. ISBN 1845412907, 9781845412906.
HOLEŠÍNSKÁ, Andrea.: Destinační management aneb jak řídit turistickou destinaci. Brno: ESF MU, 2007, 90 s. ISBN 978-80-210-4500-2.

Jméno a pracoviště vedoucí(ho) diplomové práce:

doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D. Masarykův ústav vyšších studií ČVUT v Praze

Jméno a pracoviště druhé(ho) vedoucí(ho) nebo konzultanta(ky) diplomové práce:

Datum zadání diplomové práce: **08.12.2023**

Termín odevzdání diplomové práce: **25.04.2024**

Platnost zadání diplomové práce: _____

doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) práce

doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry

prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.
podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Diplomant bere na vědomí, že je povinen vypracovat diplomovou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je třeba uvést v diplomové práci.

Datum převzetí zadání

Podpis studenta

CHLÁDEK, Lukáš. *Zhodnocení turistického potenciálu a návrh dalšího rozvoje města Hradec Králové*. Praha: ČVUT 2024. Diplomová práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

**MASARYKŮV ÚSTAV
VYŠŠÍCH STUDIÍ
ČVUT V PRAZE**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci vypracoval samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citoval a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupnění této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne:

Podpis:

Poděkování

Děkuji doc. Ing. arch. Vladimíře Šilhánkové, Ph.D. za cenné připomínky, náměty, metodickou pomoc a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této diplomové práce.

Poděkování patří také zaměstnankyním TIC Eliščino nábřeží, zejména Janě Rezlerové, za poskytnutí dat a informací o návštěvnosti turistického informačního centra.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá zhodnocením potenciálu cestovního ruchu ve vybrané destinaci Hradec Králové. Teoretická část se zabývá významem potenciálu cestovního ruchu a metodickými postupy autorů, které jsou v rámci hodnocení potenciálu destinací používány. Z odborných publikací je dále vybrána jedna konkrétní metoda hodnocení potenciálu cestovního ruchu, která je následovně realizována v praktické části práce. Praktická část obsahuje charakteristiku města Hradec Králové s důrazem na jeho předpoklady. Důraz je kladen na důkladný popis lokalizačních předpokladů destinace. Výzkumná část se zaměřuje na zhodnocení přírodních a kulturních předpokladů města Hradec Králové, jejichž výsledkem je ucelený obraz o turistickém potenciálu destinace. Po zhodnocení výsledků se práce zaměřuje na doporučení pro následný rozvoj a zvýšení turistického potenciálu sledované oblasti nejen pro domácí, ale zejména i zahraniční návštěvníky. Výsledkem a cílem této práce je zhodnocení potenciálu destinace Hradec Králové a doporučení pro další rozvoj turistické destinace.

Klíčová slova: předpoklady cestovního ruchu, zhodnocení potenciálu cestovního ruchu, Hradec Králové, rozvoj destinace.

Abstract

Title: Evaluation of the Tourism Potential and Proposal for the Further Development of the City of Hradec Králové

This thesis focuses on the evaluation of tourism potential in the selected destination of Hradec Králové. The theoretical part addresses the meaning of tourism potential and the methodological procedures used by the authors in the evaluation of destination potential. One specific method of tourism potential assessment is selected from academic publications and is later implemented in the practical part of the thesis. The practical part contains the characteristics of the city of Hradec Kralove. Emphasis is placed on a thorough description of the localizational conditions of the destination. The research part focuses on the evaluation of the natural and cultural conditions of Hradec Králové, which results in a comprehensive picture of the tourist potential of the destination. After the evaluation of the results, the thesis focuses on recommendations for the subsequent development and increase of the tourist potential of the studied area not only for domestic, but especially for foreign visitors. The result and aim of this thesis is the evaluation of the potential of the destination Hradec Králové and recommendations for further development of the tourist destination.

Keywords: tourism conditions, evaluation of tourism potential, Hradec Králové, destination development

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Teoretická část	2
2.1 Cestovní ruch.....	2
2.2 Potenciál cestovního ruchu	3
2.3 Předpoklady cestovního ruchu.....	5
2.3.1 Lokalizační předpoklady cestovního ruchu	6
2.3.2 Selektivní předpoklady cestovního ruchu	12
2.3.3 Realizační předpoklady cestovního ruchu	13
3. Metodika zpracování praktické části	14
3.1 Výzkumné otázky pro praktickou část	14
3.2 Zhodnocení potenciálu cestovního ruchu.....	15
3.3 Problematika výzkumné metodiky.....	18
4. Praktická část	20
4.1 Charakteristika města Hradec Králové	20
4.2 Lokalizační předpoklady cestovního ruchu	21
4.2.1 Přírodní předpoklady cestovního ruchu	21
4.2.2 Kulturně historické předpoklady cestovního ruchu	23
4.3 Realizační předpoklady cestovního ruchu.....	29
4.3.1 Dopravní předpoklady	29
4.3.2 Materiálně technické předpoklady	30
5. Výzkum potenciálu cestovního ruchu.....	34
5.1 Určení stupňů u složek potenciálu cestovního ruchu Hradce Králové	34
5.1.1 Přírodní pozoruhodnosti	34
5.1.2 Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku	35
5.1.3 Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	36
5.1.4 Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty	36
5.1.5 Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku	37
5.1.6 Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody	38
5.1.7 Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy/hory	39
5.1.8 Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku	39
5.1.9 Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	40

5.1.10	Vhodnost krajiny pro horolezectví	41
5.1.11	Vhodnost krajiny pro závěsné létání	41
5.1.12	Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost	42
5.1.13	Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov	42
5.1.14	Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků	43
5.1.15	Kulturně historické památky a soubory	43
5.1.16	Skanzeny a muzea.....	44
5.1.17	Lázeňská funkce	45
5.1.18	Kongresy a konference	45
5.1.19	Sportovní akce	46
5.1.20	Církevní akce	47
5.1.21	Kulturní akce	47
5.1.22	Veletrhy a tématické trhy	48
5.1.23	Místní produkty	49
5.1.24	Příhraniční specifika.....	49
6.	Shrnutí výsledků hodnocení potenciálu cestovního ruchu.....	50
6.1	Odpovědi na výzkumné otázky	51
6.2	Diskuze výsledků hodnocení potenciálu cestovního ruchu Hradce Králové	51
6.2.1	Reálný turistický potenciál Hradce Králové	52
6.2.2	Limity použité metodiky	53
7.	Závěry a doporučení	50
	Seznam použitých zdrojů	57
	Přílohy	62

1. Úvod

Cestovní ruch představuje klíčovou součástí globálních i národních ekonomik. Nejen že přímo přispívá k tvorbě HDP a zaměstnanosti, ale zároveň stimuluje růst dalších průmyslových odvětví skrze různé multiplikační efekty. Turistický potenciál destinace často odráží ekonomickou prosperitu daného území a v některých regionech se dokonce stává primárním zdrojem příjmů pro místní populaci.

Téma zhodnocení potenciálu města Hradec Králové bylo vybráno, protože destinace vykazuje velmi slušné podmínky pro rozvoj regionálního i částečně nadnárodního turismu. Hlavním záměrem této práce je zjistit, jak velký je potenciál cestovního ruchu ve vybrané destinaci je, jaký typ potenciálu zde převažuje a navrhnout způsoby jeho rozvoje.

Pro řádné splnění stanovených cílů je hlavní podmínkou vybranou oblast obecně charakterizovat a popsat její předpoklady cestovního ruchu. Následný průzkum území bude realizován na základě reálného posouzení potenciálu oblasti a konzultací s představiteli veřejné správy města.

Výsledky hodnocení potenciálu cestovního ruchu budou nápomocné pro jeho budoucí rozvoj a mohou být přínosnými pro veřejnou správu, lokální destinační společnosti a další zainteresované orgány.

2. Teoretická část

2.1 Cestovní ruch

Pásková a Zelenka (2002) definovali cestovní ruch (dále jen „CR“) jako složitý sociální fenomén, který zahrnuje celou řadu činností prováděných účastníky cestovního ruchu. Definice pokrývá procesy vytváření a provozu zařízení poskytujících služby pro turisty, činnosti spojené s využíváním, rozvojem a ochranou turistických zdrojů, politické a administrativní akce a rekreaci místních společenstev a ekosystémů ovlivněných těmito činnostmi.

Podle Páskové a Zelenky (2012) cestovní ruch obnáší (1) činnosti lidí cestujících mimo své obvyklé životní prostředí za účelem odpočinku, zábavy, vzdělání nebo služebních cest, a (2) činnosti entit, které poskytují tyto osoby služby a produkty.

Malá a kolektiv (2002) dále zmiňují cestovní ruch jako situaci, kdy jedinec odjíždí mimo své bydliště na dobu nepřesahující 1 rok (zahraniční cesty) nebo 6 měsíců (tuzemské cesty). Podotýkají, že aby se jednalo o cestovní ruch, nesmí být účel cesty výdělečná činnost v destinaci.

Cestovní ruch či “turismus” je však globální a komplexní jev, který v současné době postrádá jednotnou definici. Například Leiper (1979) představuje rámec turismu jako soubor vzájemně propojených komponentů rozdělených do tří základních kategorií: turistické zdroje a atrakce, turistická destinace a trhy, a marketingové a distribuční systémy. Jeho model zdůrazňuje dynamickou strukturu turismu, kde každá ze tří hlavních komponent interaguje a spolupracuje na poskytování turistického zážitku.

Naopak Yu a spol. (2012) přistupují k definici turismu z perspektivy turistů samotných, zdůrazňují subjektivní zkušenost a vnímání turistů jako klíčových faktorů v definici cestovního ruchu. Na rozdíl od Leipera, který se zaměřuje na systémový a strukturovaný popis turismu, Yu a jeho kolegové se soustředí na individuální motivace a chování turistů, včetně důvodů pro cestování a očekávaných zkušeností.

Jejich definice naznačuje, že turismus je tvořen nejen externími strukturami a službami, ale také osobními interpretacemi a emocemi spojenými s cestováním (Yu a spol.,2012).

Netto (2009) vnímá turismus jako oblast, kde se setkávají různé kulturní, sociální a etické dimenze. Jeho přístup zdůrazňuje potřebu udržitelného rozvoje turismu, který respektuje místní komunity, zachovává přírodní a kulturní dědictví a podporuje pozitivní sociální změny. Netto (2009) tedy přispívá definicí, která se orientuje na význam udržitelnosti a etických otázek v turismu, což naznačuje potřebu širšího přístupu, který zahrnuje sociální spravedlnost a ochranu životního prostředí.

Integrací těchto teoretických perspektiv docházíme k bohatšímu a komplexnějšímu pochopení cestovního ruchu, které zahrnuje jak ekonomické, tak sociální a osobní dimenze. Cestovní ruch je zde prezentován jako dynamický a interdisciplinární obor, který podtrhuje význam holistického přístupu k jeho pochopení. Není pouze ekonomickým motorem, ale také prostředkem osobního, kulturního a morálního rozvoje, který má potenciál přinášet pozitivní změny nejen pro jednotlivce, ale i společnost.

2.2 Potenciál cestovního ruchu

Podle Zelenky a Páskové (2012) je kritické hodnotit turistický potenciál destinace pomocí správné metodologie, protože významně ovlivňuje konkurenceschopnost dané oblasti. Taktéž zdůrazňují, že tato metodologie je klíčová v destinačním managementu, zejména při vývoji nových produktů nebo služeb v cestovním ruchu nebo při redefinování zaměření turistické destinace.

Podle Zelenky a Páskové (2012) se potenciál cestovního ruchu odvíjí od celkového součtu všech přírodních a lidskými činnostmi vytvořených faktorů, které napomáhají či ovlivňují realizaci cestovního ruchu. Tento potenciál se posuzuje na základě kvantitativní analýzy s využitím specifického bodového systému, který je snížen o negativní aspekty nepříznivě ovlivňující rozvoj cestovního ruchu. Mezi tyto negativní aspekty patří například kyselá dešť, znečištěné ovzduší, kontaminované oceány nebo pláže, nedostatečná kvalita a množství vody, hluková znečištění a další faktory zhoršující životní prostředí.

Zelenka a Pásková (2012) dále poukazují na to, že časté přírodní katastrofy, jako zemětřesení, laviny, povodně, mohou rovněž negativně ovlivnit hodnotu turistického potenciálu destinace. K dalším snižujícím faktorům patří vysoká kriminalita, nestabilní politická situace a přítomnost epidemií či infekčních nemocí, které představují riziko pro turisty.

Zelenka a Pásková (2012) upozorňují na to, že rozvoj potenciálu cestovního ruchu by měl být stimulován jen do určité míry, s ohledem na maximální kapacitu, kterou oblast unese. Tato únosná kapacita představuje maximální míru obydlivosti, urbanizace nebo poškození přírodního prostředí, kterou je návštěvník ochoten akceptovat, než se rozhodne strávit svůj čas v jiných turistických destinacích. Pokud je tato kapacita překročena, často dochází i k poklesu celkového turistického potenciálu dané destinace.

Další definice popisuje potenciál cestovního ruchu jako *„formalizovaný výsledek zhodnocení co možná komplexního okruhu územních podmínek a předpokladů pro další možný rozvoj cestovního ruchu“* (Houška, 2014). V tomto kontextu je potenciál cestovního ruchu chápán jako komplexní souhrn všech faktorů, které ovlivňují potenciál nebo jeho specifické aspekty, často úzce související s různými předpoklady pro provádění turistických aktivit. Jedná se o kombinaci ovlivnitelných a neovlivnitelných, hmotných i nehmotných predispozic, které území může, ale nemusí nabízet, a které jsou zásadní pro existenci a realizaci rozličných forem, typů a činností cestovního ruchu.

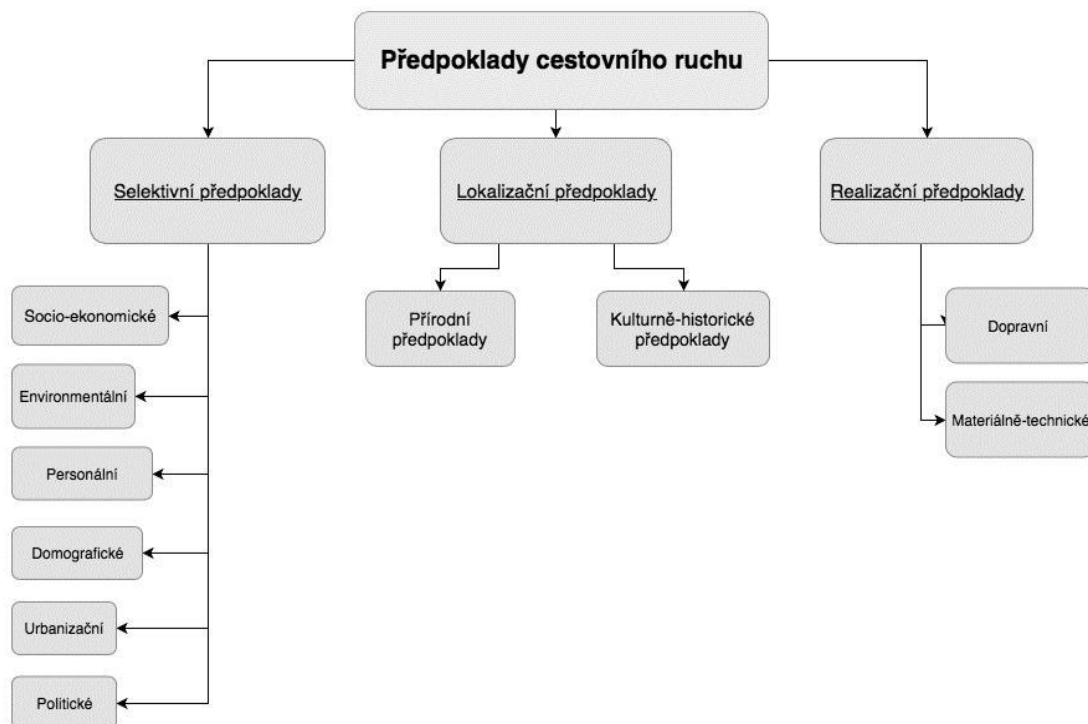
Tématu potenciálu cestovního ruchu se věnovalo mnoho autorů, na které se v této diplomové práci často odkazuje. Mezi nejdůležitější patří Mariot (1983), který rozdělil předpoklady pro hodnocení turistického potenciálu na lokalizační, realizační a selektivní. Další významní autoři v této oblasti zahrnují Zelenku a Páskovou (2012), Kopša (1992), Vystoupila a Šauera (2015), Hralu (2001) a Houšku (2014). Většina těchto autorů se shoduje na základní definici předpokladů a potenciálu cestovního ruchu.

2.3 Předpoklady cestovního ruchu

Zelenka a Pásková (2012) uvádějí, že předpoklady pro cestovní ruch zahrnují všechny přírodní a antropogenní aspekty, jež určují možnosti pro jeho realizaci. Pásková (2014) zdůrazňuje nutnost rozlišovat mezi potenciálem a předpoklady cestovního ruchu. Koncept potenciálu zahrnuje nejen interní, ale i externí faktory, které formují a ovlivňují potenciál cestovního ruchu v dané lokalitě.

Podle Mariota (1983) jsou předpoklady cestovního ruchu specifické charakteristiky destinace (viz schéma č.1), které společně tvoří celkovou nabídku cestovního ruchu dané destinace nebo základ pro rozvoj konkrétních turistických aktivit. Tyto předpoklady umožňují hodnocení turistického potenciálu zkoumaného území. Mariot (1983) rozděluje tyto předpoklady do tří podskupin:

- Lokalizační předpoklady cestovního ruchu
- Selektivní předpoklady cestovního ruchu
- Realizační předpoklady cestovního ruchu

Obrázek 1 – Schéma předpokladů cestovního ruchu (Zelenka a Pásková, 2012)

2.3.1 Lokalizační předpoklady cestovního ruchu

Lokalizační předpoklady v oblasti cestovního ruchu zahrnují podmínky spjaté s fyzickou polohou zkoumané destinace, jak zdůrazňuje Hrala (2001). Hrají důležitou roli v určování toho, jak intenzivně bude určitá oblast využívána pro turistické účely. Podle Páskové (2014) odrážejí tyto faktory atraktivitu místa a jsou důležité pro pochopení potenciálu území, předvídání budoucího vývoje destinace a výběr ekonomicky i ekologicky vhodných forem cestovního ruchu.

Bína (2002) poskytuje systém pro kategorizaci těchto lokalizačních předpokladů na základě vhodnosti krajiny pro různé druhy turistických činností, stávající atraktivity, a kulturních a sportovních akcí pořádaných v dané oblasti.

Mariot (1983) dále rozšiřuje tuto kategorizaci. Rozděluje lokalizační předpoklady na přírodní a kulturně-historické, které jsou výsledkem lidské činnosti. Podle něj mají obě kategorie podobnou roli ve vymezení, jak se cestovní ruch v dané oblasti rozvíjí:

- a) Přírodní předpoklady (fyzicko-geografické)
 - povrch, klima, voda, rostlinstvo a živočišstvo, celkový ráz krajiny
- b) kulturně-historické předpoklady (společenské, antropogenní)
 - stavební památky, lidová kultura, ostatní

Přírodní předpoklady zahrnují hlavně fyzicko-geografické aspekty, jakými jsou vodní poměry, klima, terénní charakteristiky, živočišnou a rostlinnou říši, morfologii. (Hrala, 2001). Dle Hraly (2001) platí, že čím více přírodních atraktivit oblast nabízí, tím více turistů přiláká.

Naopak kulturně-historické předpoklady se obecně týkají společenských atraktivit, jakými jsou historické památky, architektura, muzea a pravidelně se opakující kulturní akce různého charakteru. Mariot (1983) zdůrazňuje, že do těchto předpokladů spadají nejen uměle vytvořené atraktivity, ale také lidové zvyky, folklór a struktura lokální veřejné správy.

Dále Mariot (1983) poukazuje na to, že lokalizační předpoklady i cestovní ruch jako celek mají klíčovou roli v tom, že umožňují člověku uniknout ze svého běžného stereotypu a přispívají tak k lepší fyzické i duševní regeneraci. Proto se značná část této práce bude věnovat právě hodnocením lokalizačních podmínek ve zkoumané oblasti.

a) Přírodní podmínky a atraktivita

Přírodní podmínky a atraktivita jsou definovány svou stálostí, trvalým charakterem a aplikovatelností v rozsáhlých územích (Hrala, 2001). Podle jeho názoru jsou specifické formy cestovního ruchu a jejich regionální rozdělení závislé na kvalitě těchto přírodních faktorů. Dále zdůrazňuje, že jedinečnost a atraktivita přírodních prvků ovlivňuje oblibu určité lokality. Vystoupil a Šauer (2015) doplňují, že přírodní podmínky jsou obzvláště důležité pro pobytové typy cestovního ruchu. Dle Hraly (2001) rozděluje přírodní faktory do následujících kategorií:

- klimatické podmínky
- hydrologické poměry
- reliéf a morfologické poměry
- rostlinstvo a živočišstvo

Klimatické podmínky

Podle Hraly (2001) klimatické podmínky hrají klíčovou roli v rozložení a provozu cestovního ruchu, zejména vzhledem k sezónnosti. Klima ovlivňuje turistickou aktivitu prostřednictvím faktorů jako jsou teplota a vlhkost vzduchu, objem srážek a jejich rozložení v průběhu roku, stejně jako délka slunečního svitu nebo sněhové podmínky.

Vliv těchto faktorů na cestovní ruch je pozitivní nebo negativní v závislosti na jejich intenzitě a extrémnosti. Hrala (2001) uvádí, že pro rozvoj cestovního ruchu je optimální subtropické a mírně-klimatické pásmo, přičemž jako ideální příklad pro turismus zmiňuje středomořskou oblast.

Hydrologické poměry

Hydrologické podmínky, jako jsou povrchové a podzemní vody, jsou podle Kopša (1992) klíčovým faktorem určujícím potenciál turistické destinace. Hrala (2001) zdůrazňuje, že destinace s vhodnými hydrologickými předpoklady jsou zásadní pro turistický ruch.

Podle něj mají podzemní vody, jako prameny a gejzíry, vysoký potenciál pro rozvoj turistických středisek. Zvláště lázeňská města a minerální prameny s léčebnými vlastnostmi a rozmanitým výskytem jsou považovány za lákavé turistické destinace díky svým léčebným účinkům.

Na druhé straně povrchové vody poskytují možnosti pro širší distribuci cestovního ruchu, přičemž jejich využití závisí na místních teplotních podmínkách. Význam a potenciál povrchových vod je dán kvalitou, teplotou a čistotou vody, stejně jako kvalitou okolní krajiny a infrastruktury. Jako příklad nejvýznamnějšího povrchového vodstva Hrala (2001) uvádí Středomoří, které přitahuje přibližně polovinu evropských turistů díky ideálním teplotám, léčivým vlastnostem slaných vod a exotickým plážím s rozmanitým mořským životem.

Reliéf a morfologické poměry

Kopšo (1992) poukazuje na to, že reliéf hraje klíčovou roli v zvyšování turistické atraktivity krajiny. Atraktivitu ovlivňují zejména faktory jako je variabilita výšky terénu, průměrný sklon, orientace reliéfu a výskyt turisticky zajímavých, kontrastních a unikátních tvarů reliéfu, stejně jako celková estetická hodnota krajiny. Vystoupil, Šauer a spol. (2015) dodávají, že rozmanité reliéfní tvary mohou zvýšit atraktivitu turistické destinace a současně ovlivňují a tvoří základ pro možný výskyt dalších přírodních prvků s rekreačním využitím.

Hrala (2001) zdůrazňuje, že horizontální morfologie krajiny je úzce spojená s hydrologickými prvky, jako jsou například písčité pláže, které jsou často doprovázeny i dalšími přírodními atrakcemi, jakými jsou například jeskyně, útesy nebo vulkanické pláže.

Podle Hraly (2001) je vertikální členitost krajiny ovlivněna klimatickými změnami, což lze vidět na rozdílech v nadmořské výšce, ve které se objevuje výrazný reliéf v různých částech Evropy. Pro pěší turistiku a rekreaci jsou často využívány oblasti středohoří a vrchovin s pískovcovými a sopečnými útvary, krasovými oblastmi a jeskyněmi.

Hrala (2001) rovněž poznamenává, že vysokohorské oblasti, jako jsou Alpy nebo Pyreneje, jsou atraktivní díky svému jedinečnému geologickému a tektonickému původu a zvláštní vegetaci. Upozorňuje na to, že návštěvníci by měli být ohleduplní k životnímu prostředí, aby se zachovaly přírodní atraktivity pro budoucí generace.

Flora a fauna

Gehinová (2008) uvádí, že flora a fauna má klíčový význam zejména pro vzhled a estetickou hodnotu krajiny. Mirvald a kol. (1996) zdůrazňují, že celková přitažlivost přírody spočívá v její jedinečnosti a exotičnosti. Poukazují na to, že biosféra výrazně ovlivňuje dojmy návštěvníků a přináší jim zdravotní benefity. Kladný dopad na návštěvníky má také bohatá fauna, vynikající podmínky pro rybolov a možnost sledování zajímavých druhů zvířat ve volné přírodě.

Podle Hraly (2001) však rostlinstvo a zvěř obecně nemá zásadní dopad na samotnou distribuci cestovního ruchu, avšak ve specifických případech vegetační formace (lesy, parky) ovlivňují charakter místního cestovního ruchu.

V oblasti živočichů se cestovní ruch dle Hraly (2001) zaměřuje jak na lovnou, tak na chráněnou zvěř. Africká safari jsou příkladem s významným ekonomickým přínosem a turistickou atraktivitou.

Hrala (2001) také poukazuje na významnou roli fauny v cestovním ruchu v kontextu tradičního lovu a rybolovu. Pobřežní oblasti jsou populární pro sportovní rybolov, zatímco v některých amerických státech je lov zvěře ve volné přírodě běžnou součástí života. Z hlediska potenciálu je tedy pro destinace stěžejním faktorem existence přírodně atraktivních oblastí, které jsou podmíněny výskytem chráněných druhů zvěře, rostlin či obojího.

b) Společenské předpoklady a atraktivita

Jak již naznačuje název, tato kritéria jsou definována svou antropogenní povahou. Konkrétně se jedná hlavně o atraktivita převážně střediskového rozmístění, které byly vytvořeny člověkem. Narozdíl od přírodních předpokladů se některé společenské atraktivita (například společenské akce) nemusí vyznačovat svojí konstantností v čase. V čase se mohou měnit a změnou jejich významu (například z lokálního do regionálního) se mění i turistický potenciál destinace. Podle Hraly (2001) tyto atraktivita naplňují potřeby lidí v oblasti vzdělání, poznání a volnočasových aktivit. Autor dále rozděluje tyto předpoklady do tří podkategorií na základě jejich charakteru:

- kulturně-historické památky (různého typu)
- kulturní zařízení, kulturní a jiné akce (koncerty, divadla, muzea, galerie, náboženské akce)
- sportovní a zábavní zařízení a akce (olympiády, karnevaly, mistrovství)

Kulturně-historické památky

Kopšo (1992) poukazuje na to, že právě výskyt a kvalita kulturně-historických a architektonických památek je klíčovým determinantem společenských předpokladů. Tyto památky jsou často doprovázeny výkladem průvodce a komentářem, ať už se jedná o jednotlivé architektonické skvosty nebo celá historická centra měst. Hrala (2001) zdůrazňuje, že atraktivitu kulturně-historických památek tvoří i jejich interiér a soustředěné umělecké kreativy. Vystoupil, Šauer a spol. (2015) dále klasifikují architektonické atraktivita do dvou hlavních skupin:

- světské památky (například historická centra měst, historické územní celky, lidová architektura)
- církevní památky (jako jsou chrámy, katedrály, kostely, svatostánky a hřbitovy).

Tyto památky slouží jak k poznání, tak k společenským a kulturním účelům a jejich charakter zůstává přes čas relativně stálý.

Kulturní zařízení, kulturní a jiné akce

Kulturní atraktivity obvykle slouží jako doplněk k ostatním, blízkým atraktivitám různého typu (Hrala, 2001). Výjimku tvoří jedinečné, dominantní atraktivity, které mohou výrazně ovlivnit atraktivitu dané oblasti. Většina kulturních zařízení se typicky nachází v určitých centrech. Jednorázové akce pořádané v těchto zařízeních jsou však výjimkou. Dle Hraly (2001) rozlišujeme kulturní zařízení takto:

- Kulturní zařízení charakteristické svými sbírkami (muzea, galerie, skanzeny nebo knihovny)
- Kulturní akce (například festivaly, koncerty a divadelní představení)

Hrala (2001) dále zdůrazňuje, že kulturní potenciál některých městských oblastí může být zvýšen různými festivaly, divadlem, operou a koncerty, jako je například Mezinárodní filmový festival v Karlových Varech. Kulturní akce takového významu nejen přispívá k tvorbě autentické a vyhlášené značky destinace, ale i k sezonní či nárazové návštěvnosti mezinárodního měřítka.

Sportovně-zábavní zařízení a akce

Sportovní události jsou velmi oblíbené a obvykle přitahují vysokou mezinárodní návštěvnost, která je však většinou pasivní (diváci). Dle Hraly (2001) hrají důležitou roli ve společnosti a jsou ideální pro posílení mezinárodních vztahů, díky častému střetu reprezentací různých národů. Mohou být pravidelné nebo jednorázové a často mají obrovský rozsah (například olympijské hry a mistrovství světa). Jejich součástí jsou však tradiční karnevaly a folklorní historické představení lokálního či regionálního významu.

Při hodnocení potenciálu je rozhodujícím faktorem právě rozměr významu akce, přičemž největšího potenciálu dosahují pravidelně opakující se akce mezinárodního významu.

2.3.2 Selektivní předpoklady cestovního ruchu

Mariot (1983) identifikoval skupinu takzvaných „selektivních předpokladů“. Ty specificky ovlivňují zapojení společnosti do cestovního ruchu a zahrnují všechny socioekonomické faktory, které stimulují jeho rozvoj a zároveň odpovídají jeho primárním funkcím. Hrala (2001) tvrdí, že selektivní předpoklady se projevují především ve způsobu územního uspořádání a přispívají k efektivnímu využívání podmínek pro cestovní ruch konkrétních oblastech. Toušek, Kunc a Vystoupil (2008) tyto socioekonomické faktory rozdělili do několika kategorií:

- **Demografické faktory:** rozlišují odlišné chování různých demografických skupin (rozdílné věkové skupiny, rodiny s dětmi, studenti, svobodní jedinci nebo starší občané)
- **Urbanizační faktory:** vliv velikosti a typu obývané obce na rekreaci obyvatel (např. obyvatelé měst mají tendenci vyhledávat spíše víkendovou rekreaci ve srovnání s venkovany)
- **Ekonomické faktory:** s rozvojem ekonomiky a urbanizace se mění i způsob, jakým lidé tráví volný čas, včetně intenzity vyhledávání přírodních, historických a kulturních rekreačních aktivit.
- **Sociokulturní a sociopolitické podmínky:** životní standard obyvatelstva a sociální politika státu, která zahrnuje bydlení, vzdělání, zdravotnictví a pracovní podmínky, ovlivňuje chování lidí v cestovním ruchu (např. délka dovolené, fond volného času a růst mezd má dopad na aktivitu turistů). Obvykle platí, že čím vyšší je ekonomická aktivita státu, tím vyšší je aktivita obyvatel jakožto účastníků cestovního ruchu.

Z hlediska velkého objemu dat, jejich problematické dostupnosti a malé vypovídající hodnotě pro měření turistického potenciálu je pro účely této práce hodnocení selektivních předpokladů cestovního ruchu vynecháno. V rámci použité metodiky bude pozornost věnována zejména kombinaci lokalizačních a realizačních předpokladů cestovního ruchu.

2.3.3 Realizační předpoklady cestovního ruchu

Realizačními předpoklady se myslí takové podmínky, které mají „*dominující postavení pro konečnou fázi uskutečňování různých forem cestovního ruchu*“ (Hrala, 2001:27). Respektive pomocí jednotlivých komponentů a zprostředkovatelů cestovního ruchu umožňují lokalitám plně využít lokalizačních podmínek. Splňují očekávání a potřeby turistů v destinaci a poskytují příležitosti pro další pobyt a aktivity v dané lokalitě. Propojují různé oblasti, které jsou předmětem zájmu v cestovním ruchu (Toušek, Kunc a Vystoupil, 2008). Mezi tyto předpoklady řadíme:

- **Dopravní (komunikační) předpoklady** – dostupnost oblastí, zejména dopravní infrastruktura a prostředky, které umožňují turistům cestovat z jejich původní oblasti do cílové destinace, definují využívání prostoru cestovním ruchem a rozšiřují jeho masovost pomocí dopravy.
- **Materiálně-technické předpoklady** – popisují materiálně-technickou vybavenost destinace, jsou určeny k efektivnímu využívání jejího zařízení a limitují využití, koncentraci a rozmístění lokalizačních faktorů a středisek cestovního ruchu v destinaci. Jedná se o všechny ubytovací a stravovací zařízení, cestovní kanceláře, agentury a další zprostředkovatelé doplňkových služeb pro cestovní ruch. limitují využití, koncentraci a rozmístění lokalizačních faktorů a středisek cestovního ruchu v destinaci

Podle Hraly (2001) má doprava v kontextu cestovního ruchu dvojí efekt. Zdůrazňuje, že snadný přístup k dopravě do určité oblasti může vést k přehlcení její kapacity a následně a ohrozit její udržitelnost. Velký zájem o turistickou destinaci může negativně ovlivnit její atraktivitu. Dále poukazuje na škodlivý vliv automobilové dopravy na životní prostředí. Zmiňuje i jiné druhy dopravy, jako je doprava železniční (vyhlídkové vozy, rychlíky), vodní (trajekty) nebo lanovky a vleky, společně s leteckou dopravou. Upozorňuje, že každý druh dopravy se neustále modernizuje, přičemž se klade důraz nejen na zkracování doby cestování, ale také na zlepšování rekreačních možností a kvality sekundárních služeb.

3. Metodika zpracování praktické části

Výchozím zdrojem pro zhodnocení potenciálu cestovního ruchu je v rámci výzkumu vybrána metodika „Zhodnocení potenciálu cestovního ruchu u obcí České republiky“ od Jana Bíny z roku 2002, jelikož představuje jeden z nejpraktičtějších způsobů, jak kvantifikovat jevy lokalizačních podmínek potenciálu cestovního ruchu. Výstupem metodiky je specifické bodové ohodnocení, které reflektuje úroveň turistického potenciálu, jeho charakter (přírodní či kulturní) a jeho tematické zaměření. Toto hodnocení a jeho aspekty budou předmětem výzkumných otázek této práce.

3.1 Výzkumné otázky pro praktickou část

Otázka č.1: Jak velký je potenciál v destinaci Hradec Králové?

Otázka č.2.: Jaký typ celkového potenciálu převažuje v destinaci Hradec Králové?

Otázka č.3: Do kterého typu kulturního subsystému potenciálu se řadí Hradec Králové?

Pro splnění stanovených cílů diplomové práce byli dle Bíny (2002) vybrány tyto 3 otázky. Pro lepší pochopení místního potenciálu cestovního ruchu byl proveden terénní výzkum v destinaci, s využitím informací z korespondence s pracovníky turistického informačního centra a aktéry cestovního ruchu v Hradci Králové. Výměra zkoumaného území byla převzata z portálu mapy.cz a odpovídá územní výměře města Hradce Králové (viz obrázek č.2).

Obrázek 2 – Výměra výzkumné oblasti Hradec Králové (mapy.cz, 2024)

3.2 Zhodnocení potenciálu cestovního ruchu

Podle Bíny (2002) je klíčem k určení potenciálu destinace pro cestovní ruch soubor lokalizačních faktorů, které jsou základními predispozicemi pro jeho rozvoj. Bína zdůrazňuje, že pro to, aby se místo stalo atraktivním pro turisty, musí splňovat různorodé typy faktorů. Lokalizační předpoklady dle Bíny (2002) zprostředkovávají prostor pro situování a rozvoj jednotlivých atraktivit na základě nabídky oblasti. „*Jsou vyjádřeny buď atraktivitou místní přírody a krajiny, nebo místními kulturními hodnotami a pozoruhodnostmi*“ (Bína, 2002:2). Pro rozvoj cestovního ruchu je ideální kombinace obou těchto prvků. Bína (2002) dále kategorizuje tyto lokalizační faktory následovně:

- **Vhodnost krajiny** pro realizaci turistických aktivit, které jsou v určitém smyslu a rozsahu vázány na přírodní prostředí (vhodnost pro turistiku, zimní sporty, horolezectví apod.)
- **Fixní danost**, která je součástí oblasti a je pro potenciálního návštěvníka atraktivní (kulturní a historické atraktivity)
- **Kulturní, sportovní a jiné akce**, konající se v rámci destinace, ale jsou navštěvovány příjezdovými účastníky cestovního ruchu, většinou nárazově

Podle Bíny (2002) je pro úspěšný výzkum v cestovním ruchu klíčové zjednodušení systému a jeho rozdělení do specifických, homogenních aktivit. Bína (2002) poukazuje na to, že celkový potenciál destinace je tvořen potenciály pro realizaci těchto aktivit v jednotlivých segmentech.

Na základě této segmentace pak Bína (2002) určuje vhodnost oblasti pro cestovní ruch, a to na základě tří různých stupňů:

1. stupeň – potenciál základní úrovně, tj. jev identifikovatelný a zaznamatelný
2. stupeň – potenciál zvýšené úrovně, tj. jev, který dosahuje významného rozsahu
3. stupeň – potenciál vysoké úrovně, tj. registrovatelný jev s mimořádnou významností

Bína (2002) zdůrazňuje, že ne všechny hodnocené faktory mají stejnou váhu. Zmiňuje, že některé aspekty jsou pro turisty významnější než jiné. To vedlo k vytvoření bodového systému, který umožňuje kvantifikovat potenciál daného místa s lepší vypovídající hodnotou.

Dle Bíny (2002) se potenciál oblasti určuje na základě bodového hodnocení (viz tabulka č.1) a rozděluje se do specifických zón:

Tabulka 1 – Klasifikace zón (Bína, 2002)

Zóna s nulovým potenciálem	0 bodů
Zóna se základním potenciálem	1-25 bodů
Zóna se zvýšením potenciálem	26-50 bodů
Zóna s vysokým potenciálem	51-100 bodů
Zóna s velmi vysokým potenciálem	101-200 bodů
Zóna s výjimečným potenciálem	201 a více bodů

Bína (2002) ve své metodice využívá koncept přírodních a kulturních subsystémů. Přírodní subsystémy zahrnují aktivity jako je pěší turistika, rekreační činnosti, a hlavně poznávání přírody. Kulturní subsystémy se vyznačují kulturně-poznávacím cestováním, zábavními akcemi a dalšími podobnými aktivitami. Upozorňuje, že lázeňský cestovní ruch má specifickou pozici mezi oběma subsystémy, ale kvůli dominanci kulturních prvků nad přírodními se lázeňství zařazuje do subsystému kulturního.

Potřebné zdroje a data pro zhodnocení celkového potenciálu mohou být získány z ověřených knižních a internetových zdrojů či z konzultací s představiteli lokální veřejné správy. Dále mohou být využity oficiální webové stránky města, nebo webové stránky jednotlivých zprostředkovatelů služeb v destinaci. Relevantními jsou také kartografické dokumenty, či online mapové portály.

Díky získaným informacím o destinaci je následně možné k jednotlivým zkoumaným segmentům přiřadit odpovídající stupeň lokalizačních předpokladů. Po určení stupně daného segmentu následuje bodové ohodnocení (viz tabulka č.2) dle Bíny (2002). Výsledné ohodnocení segmentů přírodních a kulturně-historických předpokladů je vzájemně sečteno. Výstupem tohoto bodového ohodnocení je ucelený obraz o míře potenciálu destinace pro turistický rozvoj.

Tabulka 2 – Bodová škála (Bína, 2002)

Složka potenciálu cestovního ruchu	Počet bodů pro kladný stupeň lokalizačních podmínek		
	1	2	3
Přírodní pozoruhodnosti	10	20	45
Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku	5	10	15
Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	10	15	20
Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty	7	15	30
Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku	3	7	10
Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody	10	20	40
Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy/hory	7	13	20
Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku	3	7	10
Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	3	7	15
Vhodnost krajiny pro horolezectví			2
Vhodnost krajiny pro závěsné létání			2
Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost			2
Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov			2
Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků			1
Kulturně historické památky a soubory	10	25	50
Skanzeny a muzea	5	15	35
Lázeňská funkce	5	15	35
Kongresy a konference	2	10	20
Kulturní akce	10	20	40
Sportovní akce	2	7	20
Církevní akce	2	4	10
Veletrhy a tematické trhy	5	20	40
Místní produkty	5	10	25
Příhraniční specifika	2	5	10

Bína (2002) následně zdůrazňuje, že omezené informační zdroje, které jsou východisky pro zhodnocení jednotlivých lokalizačních faktorů, mohou vést k nesystematickému sběru dat. Problém se může naskytnout i při hodnocení kvantitativně neměřitelných aspektů, kdy je zejména problematičké hodnotit daný aspekt co nejobjektivněji. Uvádí, že úplná objektivita je při hodnocení špatně dosažitelná, jelikož jednotliví zástupci cestovního ruchu v destinaci mohou mít zcela odlišný názor na klasifikaci jednotlivých subsystémů, aspektů a atraktivit.

Bína (2002) dále poukazuje na fakt, že dostupnost relevantních zdrojů dat a statistik je v cestovním ruchu nedostatečná. V tomto případě je možným řešením využít podkladů specializovaných institucí v destinaci.

3.3 Problematika výzkumné metodiky

Pro účely této práce je stěžejní zejména interpretace samotného potenciálu cestovního ruchu. Původní metodika hodnotí potenciál jako soubor pouze lokalizačních podmínek (přírodních a kulturně-historických atraktivit). Tyto podmínky jsou dle metodiky Bíny (2002) dominantními složkami v hodnocení celkového potenciálu. Realizační a selektivní předpoklady jsou ustraněny a v celkovém hodnocení zahrnuty nejsou.

Důvodem absence těchto předpokladů může být jejich problematická kvantifikace. Při hodnocení celkové potenciálu je však nutné je zhodnotit a zvýšit vypovídající hodnotu výzkumu. Zejména realizační předpoklady (dopravní dostupnost, turistická infrastruktura) je stěžejní popsat a vyhodnotit co nejlépe, jelikož fungují jako predispozice pro realizaci a rozvoj cestovního ruchu.

Řešením této problematiky je z části aktualizace původní metodiky, která již bere v potaz nejen dopravní infrastrukturu a dostupnost, ale i kompozici krajiny a její potenciál pro další rozvoj cestovního ruchu. Mimo potenciál atraktivit hodnotí i potenciál tzv. ploch a linií ovlivňujících cestovních ruch (Bína, 2010).

Aktualizace je založená na faktu, že na obecný turistický význam má každý druh plochy jiný vliv. Zejména krajinné typy hrají stěžejní roli pro přírodně a rekreačně orientovaný cestovní ruch (horský typ krajiny vs. nížinný bezlesý typ). Avšak mezi plochy podporující turismus (zvyšující kvalitu dostupnosti) řadí i oblasti poblíž sjezdů dálnic a rychlostních silnic. Území se špatnými dopravními možnostmi (průmyslové zóny) jsou naopak turisticky omezujícími (Bína, 2010).

Obecně tedy platí, že *„čím větší je v obvodu ORP podíl ploch s obecně podporujícím vlivem na cestovní ruch – a naopak čím menší je podíl ploch s vlivem obecně omezujícím –, tím příznivější potenciální podmínky daný ORP vykazuje“* (Bína, 2010). Značně významné jsou pak plochy vyššího statutu (národní parky a chráněné krajinné oblasti).

Liniemi se v aktualizaci metodiky myslí délka významných silnic, železnic, řek určených ke splouvání, břehů nádrží atd. Linie nastiňují úroveň dostupnosti oblasti dopravou a její možnosti pro rekreaci u vody (Bína, 2010).

Aktualizace potenciálu cestovního ruchu v České republice (Bína, 2010) se však místo specifických objektů upíná spíše na širší územní předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu a používá se hlavně pro komparativní analýzu správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Při hodnocení ploch a linií se využívá speciálního koeficientu, jehož výsledná hodnota se bez komparace nedá spolehlivě interpretovat. Pro účely této práce tedy využita nebude.

4. Praktická část

4.1 Charakteristika města Hradec Králové

Statutární město Hradec Králové je situované přibližně 100 kilometrů na východ od hlavního města Prahy. S počtem obyvatel blížícím se sta tisícům a umístěním na soutoku dvou řek, Labe a Orlice, se může pochlubit dlouhou historií, sofistikovanou architekturou a výjimečnou urbanistickou koncepcí. Přední architekti, profesor Jan Kotěra a jeho student Josef Gočár, jsou autory mnoha ikonických secesních a funkcionalistických staveb, díky kterým získal Hradec Králové přezdívku „Salón republiky“ (MMHK, 2019a).

Město představuje klíčový dopravní uzel a hostí řadu úřadů, státních institucí, finančních institucí a průmyslových subjektů. Disponuje bohatou kulturní infrastrukturou, sportovními zařízeními a je sídlem několika vysokých škol.

Hradec Králové má devět partnerských měst: německý Giessen, francouzské Méty, holandský Arnhem, slovenskou Banskou Bystricu, chorvatskou Kaštelu, italskou Alessandrii, ukrajinský Černigov a polská města Walbrzych a Wrocław (MMHK, 2019a).

V periferiích města je nespočet atraktivních turistických cílů. Zejména Krkonoše, Orlické hory, hospital Kuks a nedaleký Hrádek u Nechanic je častým terčem místních obyvatel a turistů. (MMHK, 2019a).

Na základě dat ČSÚ ke dni 31. 12. 2023 byla zpracována tabulka se základními údaji o městě (viz tabulka č.3). Město se dělí na 21 katastrálních území a částí obce (viz obrázek č. 2)

Tabulka 3 – Základní údaje (ČSÚ, 2023a)

Hradec Králové	
Počet obyvatel	93 506
Rozloha	106 km ²
Nadmořská výška	235 m
Počet částí obce	21
Počet k. ú.	21
Počet ZSJ	84

Obrázek 3 – Katastrální území HK

4.2 Lokalizační předpoklady cestovního ruchu

4.2.1 Přírodní předpoklady cestovního ruchu

Reliéf

Hradec Králové je situován v Polabské nížině, na geografickém útvaru zvaném Královédvorská kotlina, která je částí širší Východolabské tabule. Město je z větší části umístěno na ploché a málo členité krajině (Céza et al., 2020).

Krajina okolo Hradce Králové se vyznačuje jednoduchostí a rozlehlostí, přičemž roviny sahají až po Kolín. Oblast charakterizuje průměrná nadmořská výška 235 metrů. Mezi nejvýraznější přírodní dominanty se řadí Kopec sv. Jána a výrazný ostroh starého města nad řekami. Nejnižší položeným bodem je místo, kde se řeka vlévá do Labe na 225 metrech, zatímco nejvyšším bodem je 317 metrů vysoká Bílá věž. V městském katastru se nachází také rozsáhlé lesy a několik rybníků či vodních ploch (MMHK, 2019b).

Na severozápadní straně se město rozprostírá do zalesněné pahorkatiny, zatímco jihovýchod je charakterizován blízkostí Novohradských lesů. Součástí hradeckých lesů je i známá přírodní památka Na Plachtě. V oblasti mezi Plotištěm, Kukleny a Svobodnými Dvory se nachází šterkopísková terasa s poměrně vysokou hladinou podzemní vody.

Okolo Malšovic lze nalézt terasu řeky Orlice s charakteristickými hnilokaly a holocenními hlínami. Zajímavá je i mokřadní oblast nacházející se na jižním okraji města, mezi rybníky Datlík a Roudnička, kde se rozkládá slatinná louka. (MMHK, 2019b).

Krajinný ráz víceméně nevykazuje větší zaznamatelnou členitost a unikátnost. Zdejší georeliéf je pozůstatkem koryt řek, které ve zdejší krajině tvořili značnou část území. Většina neurbanizované krajiny má zemědělský charakter, reliéf je rovinatý, není zde žádný výraznější kopec ani pahorkatina.

Klima

Město Hradec Králové je umístěno v Polabské nížině a řadí se do teplé klimatické oblasti. Podnebí celkově příznivé, léta bývají horká a vlhká, zimy suché a pozvolné. Průměrné roční teplotní maximum se pohybuje okolo 10 °C a minimum okolo 5 °C. roční průměr srážek je cca 600 mm. (MMHK, 2019b).

Vodstvo

Dle portálu mapy.cz (2024) se město nachází na soutoku řek Labe a Orlice. Zejména řeka Labe má pro město největší rekreační význam. Každoročně se zde konají vyhlídkové plavby nebo různé kulturní akce typu „Den Labe“. Řeka je v teplých měsících využívána i ke koupání nebo paddleboarding.

Nejvýznamnějším přítokem Labe je například Piletický potok, Plačický potok a potok Biřička. Do řeky Orlice ústí Stříbrný potok a Bělečský potok. Na severním, západním a jihozápadním území města se nachází několik větších vodních ploch, zejména zvodnělé písňíky a zemníky (Správnice, Rusek, Svobodné Dvory, Plačice, Březhrad, Borovinka, Stříbrný rybník). Na jižním i východním okraji města se nachází několik rybníků (Výskyt, Biřička, Datlík, Cikán, Roudnička, Plachta, Jáma) (MMHK, 2019b).

Část vodních ploch je součástí Hradeckých lesů a tvoří unikátní stanoviště pro cykloturistiku. Menší vodní plochy, slepá ramena a umělá vodní díla můžeme však nalézt i v urbanizovaných zónách města (Šimkovy sady, Třebeš).

Flóra a fauna

Teplé klimatické podnebí Hradce králové je odpovídající pro potenciální přirozenou vegetaci v oblasti. Na území Hradce Králové se rozkládají četné chráněné přírodní oblasti, což umožňuje existenci vzácných a ohrožených druhů fauny a flory. Rdest dlouholistý, jedinečný v ČR a vzácný v Evropě, roste u Stříbrného rybníka. V Malšovickém rameni najdeme vzácné rostliny jako stulík žlutý (MMHK, 2019b).

Zejména okolí přírodní památky Na Plachtě je centrem biodiverzity a poskytuje útočiště ohroženým druhům ptáků, obojživelníků, hmyzu a je dokonce i rezervací divokých koní. „Na Plachtě bylo dosud zaznamenáno přibližně 720 druhů vyšších rostlin, 69 druhů mechů, 107 druhů hub a 2250 druhů živočichů. Z toho je cca 107 chráněno českou legislativou (ohrožené, silně ohrožené a kriticky ohrožené druhy) a navíc 19 druhů je evropsky významných“ (ČSOP, 2018).

Na území přírodní památky Na Plachtě se vyskytuje několik specifických druhů živočichů, které jsou pro Českou republiku vzácné nebo dokonce jedinečné. Toto místo je z botanického a zoologického pohledu považováno za výjimečné, a jeho jedinečnost je ještě zvýrazněna blízkostí města (ČSOP, 2018).

4.2.2 Kulturně historické předpoklady cestovního ruchu

a) Kulturně historické památky

Níže uvedené kulturně historické památky byly vybrány díky jejich výskytu na seznamu kulturních památek města Hradec Králové. Jedná se zejména o památky historického jádra města a blízkého okolí.

Bílá Věž

Známa pro svůj dřívě zářivý hořický pískovec, je dominantou města Hradec Králové. Původně nazývaná "Nová věž", její stavba začala v roce 1574 a dokončena byla po 22 letech. V květnu 1581 byl na čtvrtém patře věže zavěšen druhý největší zvon v ČR jménem Augustin, který v roce 1509 odlil hradecký zvonář Ondřej Žáček. Tento zvon, měřící na výšku 169 cm a na šířku 206 cm, byl financován obcí a měšťany. Věž nabízí panoramatický výhled na město, Krkonoše a Orlické hory, dostupný po 233 schodech. V roce 2013 prošla rozsáhlou rekonstrukcí, která zvýraznila její postavení jako klíčového místa pro turismus a kulturu (Portál Hradec Králové, 2013).

Katedrála Svatého Ducha

Je jediným dochovaným středověkým kostelem a klíčovou památkou Hradce Králové s bohatou historií sahající do 10. století. Vyznačující se jedinečnou cihlovou architekturou, společně s Bílou věží tvoří charakteristickou siluetu a symbol města. Zakládání katedrály je spojeno s královnou Eliškou Rejčkou a rozvojem města v raném středověku. Gotický kostel byl původně založen Řádem německých rytířů ve 13. století, ale jeho současná podoba je výsledkem pozdějších rekonstrukcí. Významnost Hradce Králové a jeho katedrály je zdůrazněna rokem 1424, kdy zde byl pochován Jan Žižka, legendární husitský vůdce. Jeho pozůstatky mají být údajně umístěny v jedné ze čtyř krypt pod katedrálou. Nyní je památka hlavním kostelem Královéhradecké diecéze, místem mší a bohoslužeb pro veřejnost (Děkanství Hradec Králové, 2017).

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Hradci Králové byl postaven mezi lety 1654 a 1666 dle návrhu italského architekta Carla Luraga. Tento jezuitský kostel, zasvěcený Nanebevzetí Panny Marie, prošel historií bohatou na události, včetně vyplenění pruskými vojáky a požárem v roce 1762, který značně poškodil jeho interiér. V 18. století byl kostel obnoven a dnes je důležitou církevní stavbou ve městě (CzechTourism, 2024).

Židovská synagoga

Židovská synagoga v Hradci Králové byla postavena na počátku 20. století na nároží Pospíšilovy třídy a třídy Československé armády jako náhrada za starší modlitebnu a slavnostně vysvěcena v roce 1905 (Portál Hradec Králové, 2024). Sloužila svému účelu až do druhé světové války, kdy došlo k poklesu počtu náboženských obřadů. Poté ji v roce 1968 zakoupila Státní vědecká knihovna a následně zrekonstruovala pro své potřeby, včetně skladování a půjčování knih. V roce 2008 knihovna přesídlila do modernějších prostor, a budova byla vrácena židovské komunitě (Portál Hradec Králové, 2024b)

Kostel Božského Srdce Páně

Kostel Božského Srdce Páně na Pražském Předměstí, navržený architektem Bohumilem Slámou, oslavil v srpnu 2022 devadesáté výročí své konsekrace. Tento kostel, první modernistický katolický kostel v Česku, vznikl na paměť padlých vojáků první světové války. Jeho mezinárodní kontext odkazuje na vlivy z Tokia, Paříže a USA (Portál Hradec Králové, 2022).

Šrámkův statek

Šrámkův statek v Pileticích je chráněný areál lidové architektury s unikátní dvoupatrovou roubenou stavbou z roku 1802. Stodola byla přistavěna v roce 1814. Areál slouží k pořádání folklórních slavností, výstav a trhů lidové tvorby.

Najdete zde i výstavní prostory, pobočku Městské knihovny a dětské hřiště (Destinační management Hradecko, 2024).

Schodiště Bono Publico

Postavené v roce 1810, je považováno za jednu z nejkrásnějších empírových památek ve městě. Spojuje ulici Komenského s Velkým náměstím a vzniklo na místě bývalé rybářské branky. Jeho význam je podtržen dubovými schody a třemi věžičkami osvětlujícími prostor. Název "Bono Publico" odkazuje na "obecné dobro", odrážející jeho funkci spojnice historického centra s novějšími částmi města (Portál Hradec Králové, 2024).

Kostel sv. Mikuláše

Roubený kostel sv. Mikuláše, původně zasvěcen sv. Michaelu archandělu v roce 1605 ve slovenské Habuře, byl přemístěn do Malé Polany, kde dostal svého patrona sv. Mikuláše Divotvorci v roce 1759. Poškozený během první světové války a dlouho nevyužívaný, byl nakonec zachráněn a převezen do Hradce Králové v roce 1935, kde nyní slouží jako památka a místo pro kulturní události (Kostel sv. Mikuláše, 2020).

b) Kulturní zařízení a akce

Většina níže uvedených kulturních zařízení a akcí byli vybrány zejména podle jejich reálného vlivu na kulturní dění v městě. Dle portálu CZeCOT (2024) jsou vybrané instituce zároveň pořadateli a sponzory některých z lokálních festivalů, přednášek, výstav či koncertů.

Klicperovo divadlo Hradec Králové, o. p. s.

Klicperovo divadlo bylo založeno už v 19. století a nese jméno po dramatikovi Václavu Klimentu Klicperovi. Je známé svým bohatým a různorodým repertoárem, který oslovuje široké publikum. Je důležitým kulturním centrem města a bylo čtyřikrát oceněno jako Divadlo roku České republiky (Portál Hradec Králové, 2024a). Své diváky zve na představení na čtyřech různých scénách, včetně hlavní scény s kapacitou 400 míst, letní scény pro 300 diváků, komorní scény „V podkroví“ s 50 místy a Studio Beseda s 130 místy (Klicperovo divadlo, 2024).

Divadlo DRAK

Od svého založení v roce 1958 a vyniká originálním přístupem k loutkovému divadlu. Jeho výjimečnost je podtržena spoluprací s režisérem Josefem Kroftou, jehož díla rozšiřují hranice loutkářství (Divadlo Drak, 2019). K divadlu patří i Mezinárodní institut figurálního divadla, který se zaměřuje na rozvoj vzdělávání a spolupráce v loutkářské oblasti na mezinárodní úrovni (Divadlo Drak, 2019).

Filharmonie Hradec Králové

Založena v roce 1978 jako Operní orchestr města, se od roku 1993 etablovala jako klíčová hudební instituce v ČR. Pod vedením dirigenta Františka Vajnara, který byl šéfdirigentem do roku 2001 a následně čestným šéfdirigentem, dosáhla uměleckého rozkvětu. Filharmonie účinkuje doma i v zahraničí, nabízí rozmanitý repertoár a pravidelně se účastní prestižních festivalů, což zdůrazňuje její významný mezinárodní přínos (Filharmonie Hradec Králové, 2024).

Hradecká kulturní a vzdělávací společnost (HKVS)

Organizace založená městem Hradec Králové, která se specializuje na poskytování kulturních služeb a naplňování strategických cílů města v oblasti kultury, umění a rozvoje cestovního ruchu (HKVS, 2020). HKVS provozuje řadu významných kulturních zařízení ve městě, včetně Adalbertina, Městské hudební síně, renesanční Bílé věže, Turistického informačního centra na Eliščině nábřeží a Centra lidových tradic na Šrámkově statku v Pileticích. Organizace pořádá množství kulturních akcí, jako jsou koncerty, festivaly, divadelní představení, přednášky, filmy, výstavy a mnoho dalších (HKVS, 2020).

Muzeum východních Čech

Krajská muzejní instituce soustřeďující se na 3 hlavní tematické sbírkové obory: archeologii, historii a přírodovědu. Od roku 1993 spravuje památník a muzeum k bitvě z roku 1866 u Chlumu, včetně rozhledny. V jejích sbírkách se nachází přes dva miliony předmětů z různých oblastí. Ročně organizuje 10 až 15 dočasných výstav a hostí řadu kulturních akcí, přičemž největší popularitu má Muzejní adventní trh s každoroční účastí přes 10 000 návštěvníků (Muzeum východních Čech, 2023).

Galerie moderního umění

Galerie byla založena roku 1953 a sídlí přímo na Velkém náměstí, ve velkolepé kubistické a secesní budově Osvalda Polívky. Je významným centrem děl českého moderního a aktuálního umění. Instituce pečuje o bohaté sbírky uměleckých děl, sahající od konce 19. století po dnešek, a je dějištěm mnoha dočasných výstav a kulturních událostí. Mezi lety 2014 a 2016 prošla její budova důkladnou renovací, která zdůraznila a obnovila její historické a architektonické kvality (GMU HK, 2021).

Botanická zahrada léčivých rostlin

Založena v roce 1969 farmaceutickou fakultou Univerzity Karlovy. Nachází se v blízkosti budov fakulty a slouží k pěstování léčivých rostlin pro pedagogické, výzkumné účely a mezinárodní výměnu semen. S více než 500 druhy rostlin, včetně tropických a subtropických, toxických i netoxických druhů v sbírkovém skleníku, nabízí bohaté vzdělávací zdroje pro studenty i veřejnost. Zahrada pořádá komentované prohlídky, přednášky, tematické výstavy a další kulturní akce pro širokou veřejnost (FaF UK, 2023).

Hvězdárna a planetárium

Komplex hvězdárny a planetária se nachází na Novém Hradci Králové. Jeho výstavba byla dokončena v roce 1961. Objekt je vybaven řadou přístrojů, včetně historického planetária ZKP-1, které je v provozu od roku 1957, a novějšího digitálního planetária s pokročilými projekčními technologiemi, otevřeného v roce 2015. Hvězdárna a planetárium nabízí programy pro širokou veřejnost. Součástí komplexu jsou také interaktivní expozice, dvě naučné stezky a pobočka Českého hydrometeorologického ústavu (HP HK, 2023).

Muzeum Petrof

Muzeum PETROF v Hradci Králové nabízí návštěvníkům jedinečný pohled na historii a výrobu pian a klavírů známé české značky. Od svého založení firmou PETROF, muzeum vystavuje historická piana a poskytuje exkurze do výrobních prostor, kde mohou návštěvníci sledovat vznik hudebních nástrojů od počátečního zpracování dřeva až po finální leštění. Skoro desetileté muzeum již přivítalo k 20 000 návštěvníků z celého světa (Muzeum PETROF, 2024). Mimo exkurzí se prostory muzea využívají i na řadu kulturních akcí, plesů a sportovních utkání.

Akce

Pro zhodnocení potenciálu cestovního ruchu zkoumaného území byly uvedeny kulturní akce dosahující alespoň regionálního významu. Respektive akce s největší návštěvností a podílem na kulturním dění ve městě. Dle profilu města (MMHK, 2019b) doplněném o poznatky autora se jedná zejména o:

- Dance Floor Attack – taneční soutěž probíhající v Kongresovém centru Aldis.
- Gaudeamus Theatrum - mezinárodní setkání uměleckých škol v Divadle Drak.
- Jazz Goes to Town – festival jazzové hudby s českými i zahraničními umělci, konající se na různých scénách hradeckých divadel a hudebních klubů.
- Královéhradecké krajské dožínky – bohatý kulturní program, přehlídka hospodářských zvířat a zemědělské techniky v areálu okolo koupaliště Flošna.
- Královéhradecký Majáles – studentský hudební festival s bohatým doprovodným programem po celém městě, konající se zejména Šimkových sadech.
- Hip Hop Kemp – festival hip-hopové hudby ve festivalovém areálu královéhradeckého letiště, každoročně lákající desetitisíce návštěvníků z celého světa, z provozních důvodů byli poslední ročníky festivalu zrušeny.
- Svátek vína na soutoku – oblíbená vinařská akce konající se v Jiráskových sadech s hudebním programem, ochutnávkou vín a delikates.
- Letecké dny – dříve festival CIAF, aktuálně festival „Legendy nebes“, jsou festivaly letecké techniky s doprovodným hudebním programem konané v areálu královéhradeckého letiště.
- Festival Regiony – několikadenní mezinárodní divadelní festival představuje největší divadelní přehlídku v ČR a nejvýznamnější kulturní událost města. Kombinuje kulturní představení různých uměleckých sborů s hudební produkcí a gastronomickými zážitky.

- Rock for People – jeden z největších českých rockových hudebních festivalů, nyní multižánrový hudební festival konající se v areálu hradeckého letiště. Každoročně ho navštíví desítky tisíc domácích i zahraničních návštěvníků.
- Slavnosti Královny Elišky - tradiční středověký festival s historickými průvody, rytířskými turnaji, řemeslnými trhy, koncerty a divadelními představeními.

4.3 Realizační předpoklady cestovního ruchu

4.3.1 Dopravní předpoklady

Dle Profilu města (2019b) je město nejvýznamnějším dopravním uzlem Královéhradeckého kraje, a to zejména díky radiálně se sbíhajícím komunikacím I. třídy a železničních tratí. Nejvýznamnější pozemní komunikací je dálnice D11 vedoucí od Prahy s plánovaným prodloužením do Polska. Mimo jiné je také plánovaná výstavba severního dopravního spojení Čech a Moravy dálnicí D35 (MMHK, 2019b). Dopravní napojení rozvojových ploch je stěžejní pro další společensko-ekonomický rozvoj města.

Nemalý vliv na potenciál dopravy je existence letiště regionálního významu na severním okraji města, poblíž obce Předměřice. Však neexistence strategického investora je hlavním důvodem, který brání jeho dalšímu rozvoji a lepšímu využití. Letiště není využíváno pro komerční lety. Je využíváno převážně jako festivalový areál a školící centrum. Podle Profilu města (2019b) je nejbližším letišťem s mezinárodními a domácími lety Letiště Praha. Pro charterové lety pak slouží Letiště Pardubice.

Velký podíl v mobilitě obyvatel města tvoří cyklo doprava, a to díky rovinatému terénu, reliéfu, klimatickým podmínkám a široké nabídce cyklotras města. V posledních letech se město soustředí na podporu právě udržitelné dopravy, což se projevuje stavbou stanic pro půjčení kol, přibýváním elektrických koloběžek a implementací systému “chytrých” semaforů (MMHK, 2019b).

Město také disponuje vysoce funkčním systémem veřejné hromadné dopravy. Celou síť hromadné dopravy města propojuje jeden ústřední bod a tím je terminál veřejné hromadné dopravy (DPMHK, 2024). Přeprava místních obyvatel je zásadní pro udržitelnost města a jeho potenciál. Veřejná doprava nabízí jakýsi environmentálně šetrný kompromis mezi osobním a hromadným přepravním modelem.

Ve Hradci Králové služby zajišťuje Dopravní podnik města Hradec Králové, který v posledních letech významně přispěl ke zlepšení podmínek využití hromadné dopravy díky řadě zavedených inovací, jakými jsou nové chytré zastávky, platba kartou v téměř každém spoji a právě elektrobuses (MMHK, 2019b).

Hradec Králové se podle Profilu města (2019b) nachází na křižovatce hlavních železničních spojení regionu, kde Hlavní nádraží spojuje pět převážně jednokolejných linek s přestupnými možnostmi. Jakl (2005) uvádí, že terminály železniční dopravy se nacházejí na Riegrově náměstí a pro směr Týniště nad Orlicí lze využít i nádraží na Slezském předměstí.

Příležitost města v oblasti vodní dopravy se projevuje zejména ve splavnění Labe pro turistické využití na trase Kuks – Pardubice (MMHK, 2019b).

4.3.2 Materiálně technické předpoklady

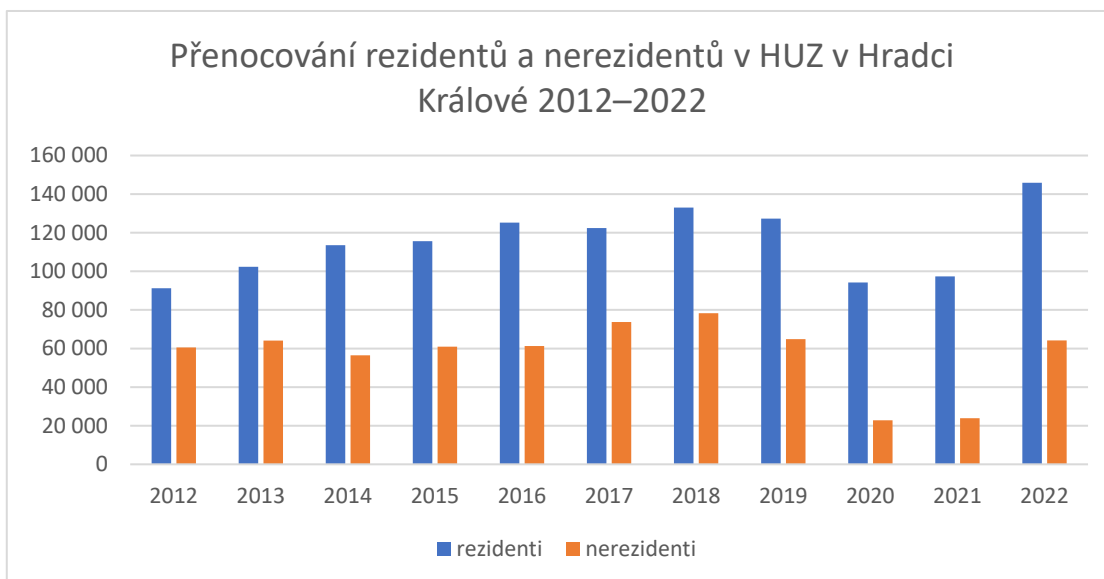
a) Ubytovací zařízení

Dle portálu Booking.com (2024) se v Hradci Králové nachází 22 komerčních i nekomerčních ubytovacích zařízení. Naopak dle portálu Airbnb.cz (2024), který je vyhlášen zejména z hlediska soukromých ubytovacích zařízení, má město k dispozici k cca 53 různým zařízením.

Největší koncentraci hotelů najdeme zejména v centru a okolí historického jádra města. Pro zahraniční turisty jsou nejzásadnějšími z nich například čtyřhvězdičkové hotely jako EA Congress Hotel Aldis, který je situován hned u místního kongresového centra. Dále pak Hotel Pod Věží a Hotel U královny Elišky. Mezi další tříhvězdičkové hotely patří Penzion Černý kůň, hotel Černigov, hotel Alessandria, Penzion Nové Adalbertinum, Penzion U České koruny, Penzion U Jana, Penzion U sv. Lukáše, Penzion UNO, Penzion Petr a mnoho dalších (hotely.cz, 2024).

Město disponuje i řadou méně kvalitních ubytovacích zařízení, ku příkladu Hotel Garni, který společně s ubytováním pro veřejnost hostí i studentské koleje. Dále se jedná o Hotel Kondic, Hotel Stadion nebo Penzion Amátka. Mimo hotely a penziony je ve městě řada ubytoven a z hlediska turismu známý a Kemp Stříbrný rybník.

Pro lepší interpretaci turistické poptávky ve městě Hradec Králové je níže (viz. graf č.1) uveden vývoj návštěvnosti zdejších hromadných ubytovacích zařízení za posledních 10 let. Data jsou pouze orientační a z důvodu komplikovaného sběru dat neobsahují návštěvnost individuálních ubytovacích zařízení.

Graf 1 – Návštěvnost HUZ (ČSÚ, 2023b)

b) Stravovací zařízení

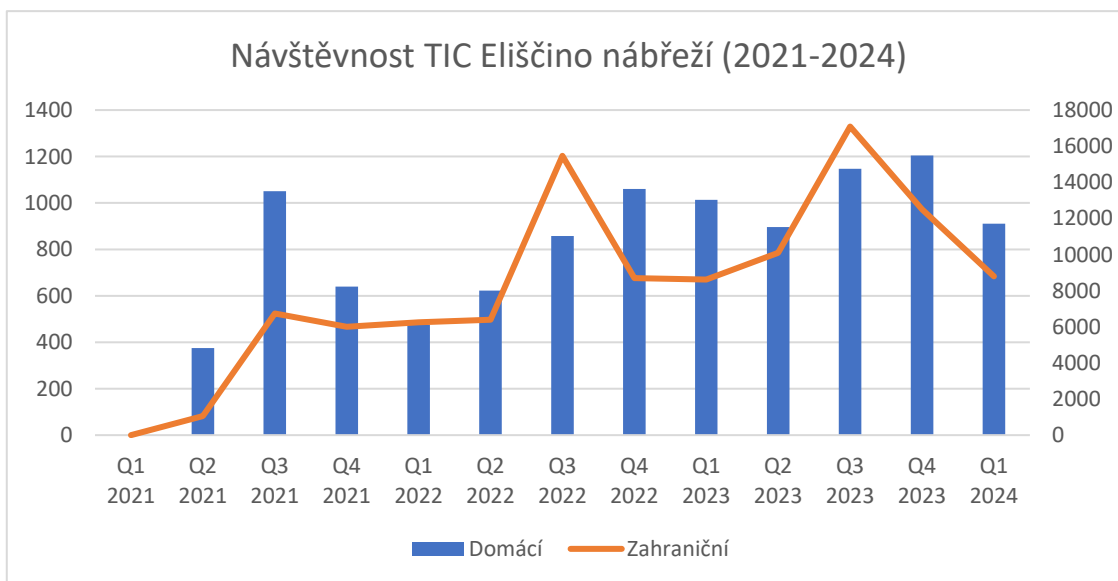
Město má širokou nabídku stravovacích podniků a různých forem gastronomie. Mimo klasické restaurace zde najdeme bistra, závodní jídelny, kavárny, čajovny, fast-food řetězce a mnoho dalších. Dle turistického portálu CZeCOT (2024) je na území Hradce Králové 221 stravovacích zařízení. V rámci terénního výzkumu byla největší koncentrace těchto zařízení v historickém centru města. Zde sídlí restaurace Mexita, Pivovarské domy, Cook-n-Look, Sport Café, Černý kůň, Inflagranti a restaurace Šatlava. Mimo historické centrum sídlí například Restaurant Duran, restaurace Aquarium nebo restaurace a penzion Zděná Bouda.

Kavárny a čajovny zde mají taktéž široké zastoupení. Vyskytují se zde menší kavárny, například Café Na Kole, MOKKA ODA, Pepe Coffee, Hradecká kavárna, Galerie Café, Rychlý kafe, Cona Coffee, Petrof Café, Eggsit café, ale i franšízy typu CrossCafé, Starbucks a Costa Coffee.

Mimo zmíněné zařízení zde najdeme i nespočet hospod (například Psí Bouda, U Stolu, Na jedno, Na Hradě, Pivovarská brána) barů (Extreme Bar, Hendrix Bar, Fjaka Wine & Tapas Bar), a vináren (Vinárna Na Pěší, Vinotéka a bar Paletka, Vinárna Hacienda).

c) Turistická informační centra (TIC)

Dle portálu CZeCOT.cz (2024) byla dříve v Hradci Králové 4 Informační centra turistického charakteru. Jedno se nacházelo na Velkém náměstí u Bílé Věže, druhé se na Gočárově třídě v blízkosti dnešního OC Aupark a třetí bylo přímo součástí OC Futurum. Postupem času byla centra zrušena a (společně se založením destinační společnosti Hradecko) se turistické služby konsolidovali do IC na Eliščině nábřeží (Rezlerová, 2024). Nyní je v Hradci Králové jediné fungující TIC právě toto a považuje se za jedno z nejmodernějších turistických center v Evropě (HKVS, 2024). Infocentrum zprostředkovává lístky na různé akce v regionu, prodává služby dopravního podniku a pořádá pravidelné výstavy či přednášky. Díky níže uvedenému grafu lze sledovat vývoj návštěvnosti a poptávku zahraničních turistů po službách TIC od roku 2021 (viz. graf č. 2).

Graf 2 – Návštěvnost TIC (2024)

d) Zábava a volný čas

Hradec Králové nabízí bohaté volnočasové a zábavní aktivity, včetně kin Cinestar, Bio Centrál, a letního kina Širák. Golf si můžete zahrát buď na golfovém hřišti u Roudničky či na Adventure golfu v Kuklenách. Bowling si můžete zahrát v Malšovickém zábavním centru A-sport či v Bowling Baru 69 u kongresového centra Aldis. Město dále disponuje vlastním, relativně nově vybudovaným digitálním planetáři. Mimo to jsou zde k dispozici i další zábavní centra, skateparky, městské lázně a koupaliště Flošna. Pro nákupy slouží obchodní centra jako Futurum, Aupark a Orlice park. Vrchol večera mohou obyvatelé završit v tanečních klubech Mood, Maty's Bar či AC Klub. Město láká na další atrakce, jako jsou kulturní akce, festivaly a tematické parky, což dále obohacuje jeho nabídku pro obyvatele i návštěvníky.

Město má relativně silné materiálně technické základy pro rozvoj turistiky. Ubytovací kapacita je různorodá, s kombinací komerčních a soukromých zařízení, od luxusních hotelů po ubytovací zařízení pro méně náročnou klientelu a kempy, což nabízí možnosti pro širokou škálu cestovatelů. Gastronomické služby jsou pestře zastoupeny v rámci širokého výběrů podniků různých druhů, ale i v rámci občasných food-festivalů a gastro eventů. Existuje zde i slušná nabídka zábavních a volnočasových aktivit. Vzhledem k těmto faktorům má Hradec Králové potenciál stát se destinací, která by mohla v budoucnu přitahovat čím dál více domácích i částečně zahraničních turistů.

5. Výzkum potenciálu cestovního ruchu

5.1 Určení stupňů u složek potenciálu cestovního ruchu Hradce Králové

5.1.1 Přírodní pozoruhodnosti

Dle Zelenky a Páskové (2012) se přírodní atraktivitou myslí atraktivita cestovního ruchu motivující účastníky na přírodně orientovaném cestovním ruchu. Dále Podotýkají, že výskyt těchto atraktivit je zejména koncentrovaný v chráněných územích, údolích, skalních útvarech nebo ostrovních a vulkanických oblastech. Výskyt je také obecně typický pro oblasti s vysokým stupněm biodiverzity a geodiverzity. Bína (2002) dělí potenciál přírodních pozoruhodností do tří stupňů:

- 1. stupeň – Výskyt jednotlivých atraktivních přírodních výtvorů v krajině, zejména skalních formací
- 2. stupeň – Výskyt významných přírodních atraktivit s větší turistickou publicitou
- 3. stupeň – Výskyt mezinárodních a celostátních přírodních atraktivit, které jsou často jediným důvodem pro návštěvu dané oblasti

Ve zkoumaném území Hradce Králové se nachází celkem 7 přírodních památek (MMHK, 2008). Významnou z nich je zejména PP Na Plachtě. Dle webových stránek Českého svazu ochránců přírody JARO Jaroměř (2018) byla založená v prosinci 2013 a její výměra je 38,79 ha. Nachází se v oblasti jihovýchodního okraje Hradce Králové a je součástí soustavy Natura 2000. Během 15. století území sloužilo jako obecní pastviny a později jako vojenské cvičiště. Hlavní bohatství této oblasti je definováno zdejší významnou biodiverzitou. Údajně se zde nachází více než 3500 evropsky významných druhů rostlin a živočichů, z toho se kolem 100 nenachází na žádném jiném území v ČR, než právě zde (ČSOP, 2018). Z hlediska metodologie se nejedná o skalní formaci a nelze oblast charakterizovat jako hlavní důvod návštěvy destinace. Avšak díky jejímu významu je této složce přidělen 2. stupeň potenciálu.

5.1.2 Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku

Zelenka a Pásková (2012) charakterizují pěší turistiku jako formu cestovního ruchu podmíněnou aktivním pohybem v přírodě. Uvádí, že horská turistika je variantou pěší turistiky a jejich hlavním aspektem je kontakt s přírodou, kde účastníci realizují turistiku nejčastěji formou chůze. Významná podpora pěší turistiky se objevuje v podobě kvalitního značení pěších tras a stezek (Zelenka a Pásková, 2012). Bína (2002) stanovuje kritéria stupně potenciálu pro pěší a horskou turistiku následovně:

- 1. stupeň – Krajiny mírně členitých pahorkatin či vrchovin, ve kterých se vyskytují vodní toky, lesy a zemědělské plochy. Krajiny disponující vhodnými mimosilničními trasami pro pěší turistiku.
- 2. stupeň – Krajiny větší členitosti reliéfu či vyšší nadmořské výšky s větším podílem lesů a výskytem luk a pastvin.
- 3. stupeň – Horské či podhorské krajiny s četnými turistickými stezkami a výskytem vyhlídek nebo rozhleden, popřípadě s větším rozptýlením osídlení.

Ačkoliv je reliéf zkoumaného území převážně rovinatý, lze území zčásti považovat za vhodné z hlediska pěší turistiky, a to díky královéhradeckým lesům a podílu zemědělských ploch. Zdejší lesy dle oficiálních stránek města Hradec Králové (2019) nabízejí trasy různých náročností nejen pro pěší turistiku, ale i pro cykloturistiku, in-line bruslaře, jezdce na koni, nově i měkké trasy pro běžce, speciální trasy pro vozíčkáře a v zimě pak trasy pro běžkaře. V areálu městských lesů je řada naučných a tematických stezek, vedoucích přes rozmanitou krajinu vstříc atraktivním cílům jako jsou zdejší rybníky, ohniště nebo ohrady s divokou zvěří (MMHK, 2019b). Všechny trasy jsou zároveň patřičně označeny. Velmi dobře zde fungují informační cedule o přírodních památkách, živočiších, rostlinách a dalších zajímavostech. Přesto, že je terén absolutně nevhodný pro horskou turistiku, nelze vyloučit absenci podmínek vhodných pro turistiku pěší. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem byl pro složku potenciálu pěší a horské turistiky přidělen 1. stupeň.

5.1.3 Vhodnost krajiny pro cykloturistiku

Zelenka a Pásková (2012) definují cykloturistiku jako formu turistiky a aktivního cestování zaměřeného na poznávání přírodních oblastí pomocí trekingového, městského nebo horského kola v rámci zpevněných a přírodních komunikací. Uvádí, že požadavkem pro realizaci cykloturistiky je atraktivní, bezpečné prostředí s výskytem cyklostezek či cyklotras. Bína (2002) stanovil kritéria pro potenciál cykloturistiky následovně:

- 1. stupeň – Oblasti rovinných či pahorkatinných krajin v zemědělském území s menším podílem lesů a výskytem vedlejších silnic či polních cest.
- 2. stupeň – Oblasti rovinných či pahorkatinných krajin s větším podílem lesů a vodních toků, popřípadě vodních ploch. Částečně i oblasti výše položené odpovídající vrchovinám rozevřených údolí a hřbetů.
- 3. stupeň – Oblasti s vysokou estetickou krajinou hodnotou (často i náhorní plošiny hor), vysokým podílem lesů a nízkou hustotou osídlení.

Dle Profilu města (2019b) je cyklistika charakteristickým prvkem města. Nachází se zde relativně rozvinutá síť cyklostezek s celkovou délkou přibližně 82 kilometrů. Tyto stezky zahrnují město i přilehlé městské lesy, nabízející příjemné trasy vedoucí kolem vodních ploch a přírodních památek. Mezi oblíbené patří 26 km dlouhá trasa do Kuksu, která je součástí Labské cyklotrasy. Dle oficiálního stránek Hradce Králové (2017) hradecké lesy navštíví ročně k 1 milionu návštěvníků a z toho zhruba tři čtvrtiny kvůli cyklistice. Regionální význam cyklistiky v hradeckých lesích podtrhuje i zmínka, že kolem 40% z těchto návštěvníků nejsou obyvateli města. Díky této skutečnosti byl složce přidělen 2. stupeň potenciálu.

5.1.4 Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty

Zelenka a Pásková (2012) definují zimní sport jako jakoukoliv sportovní aktivitu provozovanou na sněhu či ledu. Podotýkají, že mají významné postavení v cestovním ruchu a mohou ovlivňovat či měnit ráz krajiny. Jako příklad uvádí výstavbu zimních středisek a sjezdových tratí. Bína (2002) uvádí kritéria pro určení stupně potenciálu následující:

- 1. stupeň – Terén částečně vhodný pro zimní sjezdové sporty, který se nachází v nadmořské výšce 500 m. n. m. a výše. Může se jednat i o oblasti s nadmořskou výškou nižší, jsou-li v nich vhodné podmínky (sněhová pokrývka, svažitost)

- 2. stupeň – Vhodný terén nacházející se v oblastech s nadmořskou výškou 800 m. n. m. s vhodnými klimatickými podmínkami a svažitostí příznivou i pro náročnější sportovce.
- 3. stupeň – Území s vysoce členitým a náročným terénem v nadmořských výškách 1000 m. n. m a výše. Chladné klimatické oblasti s vhodnými teplotními a srážkovými poměry, vyznačující se dlouho trvající sněhovou pokrývkou.

Již zmíněná průměrná nadmořská výška města Hradec Králové odpovídá 235 m. n. m. Nejvyšším položeným místem na zkoumaném území je dle portálu mapy.cz (2024) kopec Slatina nacházející se v 281 m. n. m. V tomto případě zkoumané území nevykazuje žádné vhodné podmínky pro zimní sjezdové sporty. Před zhruba 30 lety se na území Nového Hradce lyžovalo. V provozu byla umělá lyžařská sjezdovka Rozárka na kopci sv. Jana. Nejbližší lyžařskou sjezdovkou je dle portálu mapy.cz (2024) 33 km vzdálený lyžařský areál Panská stráň Nový Hrádek. Na území Hradce Králové je sice možné provozovat zimní sporty, ale ne sjezdového typu. Kvůli této realitě byla obec zařazena do nultého stupně potenciálu pro sjezdové zimní sporty.

5.1.5 Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku

Lyžařský cestovní ruch je dle Zelenky a Páskové (2012) formou cestovního ruchu, kde je účastník motivován prožitkem aktivního pohybu na lyžích, snowboardu nebo u handicapovaných účastníků na monoski. Podotýkají, že tato forma je z hlediska udržitelného cestovního ruchu problematická a může mít negativní dopad na lokální ekosystémy, a to hlavně kvůli umělému zasnežování a pohybu návštěvníků.

Podmínky pro určení stupně potenciálu uvádí Bína (2002) následovně:

- 1. stupeň – Částečně vhodný terén s nadmořskou výškou 500 m. n. m., ale i níže položené oblasti s potřebnými klimatickými podmínkami a dostatečnou přírodní atraktivitou v oblasti.
- 2. stupeň – Vhodný terén s přírodně atraktivním prostředím a vhodnými klimatickými poměry. Hlavně s dostatečnou a dlouhotrvající sněhovou pokrývkou.

- 3. stupeň – Terén se znamenitou přírodní hodnotou a atraktivitou, většinou na klimaticky chladném území s dlouhotrvající sněhovou pokrývkou, vhodnými teplotními a srážkovými poměry. Povrchově méně členité oblasti vhodné pro realizaci plošné lyžařské turistiky, ale i povrchově vysoce členité oblasti nabízející hřebenové nebo údolní cesty.

Reliéf i klimatické poměry města Hradec Králové nejsou odpovídající pro realizaci lyžařské turistiky. Z reliéfu oblasti je zřejmé, že oblast neobsahuje žádnou uvedenou trasu pro lyžařskou turistiku. Nejbližší oblastí nabízející vhodné podmínky pro tuto formu cestovního ruchu je dle portálu mapy.cz (2024) 28 km vzdálená obec Bílá Třemešná. Kvůli nepříznivým podmínkám pro lyžařskou turistiku ve zkoumané oblasti byla obec zařazena do nultého stupně.

5.1.6 Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody

Rekreací u vody se dle Bíny (2002) myslí využívání vodních ploch pro odpočinek či koupání. Uvádí, že tento typ rekreace je ovlivněn přírodními podmínkami a aspekty dané krajiny. U této složky je nutné dbát na nezávadnost vodní plochy a její zpřístupnění pro rekreační účely. Bína (2002) stanovuje stupně potenciálu krajiny pro rekreaci u vody následujícím způsobem:

- 1. stupeň – existence minimálně 1 přírodní vodní plochy nadmístního významu, které jsou využívány k rekreaci jen částečně.
- 2. stupeň – existence minimálně 1 přírodní větší vodní plochy či nádrže střední velikosti, které mají regionální i nadregionální význam a svoje ubytovací a obslužné zázemí.
- 3. stupeň – Výskyt velkých a rozsáhlých vodních ploch či nádrží celorepublikového a částečně mezinárodního významu.

Dle portálu Královéhradecké krajské centrály cestovního ruchu (2024) se ve městě i jeho okolí vyskytuje několik možností přírodního koupání. Zatopená jezera zde vznikala po těžbě písku v blízkosti Labe a Orlice a jsou nyní přirozenou součástí krajiny (CCRKHK, 2024).

Kromě nábřeží Labe a Orlice jsou nejčastějším cílem návštěvníků písníky Biřička a Dubina. Z hlediska turistické infrastruktury a delších pobytů je terčem zejména Stříbrné jezero, které disponuje i vlastním kempem a lanovým parkem. Na výzkumném území je opravdu značné množství vodních ploch. Kvůli této skutečnosti byl potenciál stanoven do 2. stupně.

5.1.7 Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy/hory

Dle Bíny (2002) jsou nejvhodnějšími oblastmi pro tento typ rekreace horské areály v nadmořských výškách nad 900 m, které mají významný podíl souvislých lesů. Uvádí také vysokou rekreační hodnotu a atraktivitu těchto oblastí, která se dá využít například v pěší turistice. Bína (2002) hodnotí stupně potenciálu horské a lesní rekreace následujícím způsobem:

- 1. stupeň – Pahorkatinná, výjimečně nížinná rovinná krajina se zvýšeným podílem lesů a hustotou obyvatelstva či osídlení nepřekračující průměr České republiky.
- 2. stupeň – Oblasti vrchovin v nadmořských výškách 500-800 m s nadprůměrným podílem lesů a s malou hustotou zalidnění či rozptýleným osídlením.
- 3. stupeň – Areály horských krajin nadmořské výšky nad 900 m s výskytem souvislých lesů a velkou rekreační hodnotou.

Výměra zkoumané oblasti Hradce Králové nesplňuje výše zmíněná kritéria. Průměrná nadmořská výška území je 235 m. n. m. a hustota osídlení 855 obyvatel na km². Podle dostupných informací z roku 2010 měl Hradec Králové 15,7 tisíc hektarů (kha) přírodních lesů, což představovalo asi 19 % jeho území (Global Forest Watch, 2010). Jelikož je podíl lesů ve městě podprůměrný, město je zařazeno do 0. stupně potenciálu u této složky.

5.1.8 Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku

Podle Zelenky a Páskové (2012) je venkovský neboli rurální cestovní ruch druh udržitelného cestovního ruchu charakterizován především vícedenním pobytem v soukromých, či menších hromadných ubytovacích zařízeních s doprovodnými rekreačními aktivitami na venkově.

Jako příklady venkovských rekreačních aktivit uvádí procházky, pěší turistiku, projížďky na kole nebo na koni, pozorování a péče o dobytek nebo konzumaci domácích potravin (Zelenka a Pásková, 2012). Bína (2002) stanovuje kritéria pro stupně potenciálu rurální turistiky následujícím způsobem:

- 1. stupeň – Obce se sídly vesnického charakteru, které se nachází v rovinaté, či mírně zvlněné zemědělské krajině s menším podílem lesů, vodních ploch a turisticky značených cest.
- 2. stupeň – Obce s venkovskými sídly, které se nachází v členitější krajině, která je vrchovinného rázu s vysokým podílem lesů, vodních ploch a turisticky vyznačených cest.
- 3. stupeň – Venkovská sídla v podhorských a horských oblastech. Krajina je členitého rázu a nachází se zde vysoký podíl lesů a travních prostorů vhodných pro turistiku.

Jak již bylo uvedeno, území Hradce Králové je silně urbanizované. Disponuje relativně velkou hustotou osídlení (855 obyvatel/km²). Oblast neobsahuje žádná území, která by splňovala stanovená kritéria. Vypovídá o tom už dříve zmíněný malý poměr lesů v oblasti. Naopak oblast hradeckých lesů nevykazuje požadující typ reliéfu. Vodní plochy a turistické značení ve výzkumné oblasti najdeme, avšak samotný charakter území je spíše městský až příměstský. Dle portálu mapy.cz (2024) a výše zmíněných skutečností je Hradec Králové z hlediska rurálního cestovního ruchu nevhodnou oblastí a je tak zařazen do 0. stupně.

5.1.9 Vhodnost krajiny pro vodní turistiku

Zelenka a Pásková (2012) definují vodní turistiku jako druh cestovního ruchu využívající vodních ploch pro realizaci rekreačních aktivit a sportovních aktivit. Mezi příklady těchto aktivit uvádí plavání, potápění, rybolov, vodní lyžování, rafting, ale i například okružní plavbu. Pro Českou republiku je zejména typický vodácký cestovní ruch. Kritéria pro určení hodnoty potenciálu vodní turistiky jsou dle Bíny (2002) rozřazeny do tří stupňů:

- 1. stupeň – Výskyt turisticky vhodných, avšak méně využívaných vodních toků v obci.
- 2. stupeň – Výskyt turisticky vhodných a využívaných vodních toků v obci

- 3. stupeň – Výskyt turisticky atraktivních a populárních vodních toků v obci

Dle portálu mapy.cz (2024) leží město Hrade Králové na soutoku řek Labe a Orlice. Na území se nachází několik protipovodňových jezů (nebo např. vodní elektrárna Hučák), které sjízdnost řek významně zhoršují. Soutok Tiché a Divoké Orlice je však výstupním místem vodních turistů. Ve městě najdeme i několik vodáckých klubů, které zde trénují. V teplém období je Labe částečně využíváno na vyhlídkové plavby kolem historické části města (Hradecká paroplavební společnost, 2013). Kvůli výše uvedeným skutečnostem bylo město zařazeno do 2. stupně vhodnosti.

5.1.10 Vhodnost krajiny pro horolezectví

Zelenka a Pásková (2012) popisují horolezectví jako rekreační aktivitu jejíž podstatou je zdolání různých vysokých překážek (velehory, ledopády, balvany) v horských oblastech, lomech ale i interiérech. Bína (2002) u této složky hodnotí pouze dva stupně potenciálu:

- 0. stupeň – Absence skalních útvarů umožňujících horolezecké výstupy či horolezecký výcvik
- 1. stupeň – Výskyt skalních útvarů umožňujících horolezecké výstupy nebo alespoň horolezecký výcvik.

Dle Cézy a kol. (2020) je město většinou umístěno na ploché a málo členité krajině. Plochý a lezecky neatraktivní reliéf podtrhuje už několikrát zmiňovaný fakt zdejší velmi nízké nadmořské výšky a absence jakýchkoliv skalních formací. Zkoumaná oblast je absolutně nevhodná pro horolezectví, a proto je řazena do 0. stupně.

5.1.11 Vhodnost krajiny pro závěsné létání

Zelenka a Pásková (2012) definují paragliding jako aktivitu charakterizovanou využitím klouzavého či svahového padáku pro rekreační nebo sportovní účely. Dále uvádí, že paragliding může být aktivitou adrenalinového cestovního ruchu. Kritéria vhodnosti obce pro závěsné létání byla stanovena Bínou (2002) následovně:

- stupeň – Výskyt terénu vhodného pro paragliding či starty rogalových křídel. Zejména prudší a méně zalesněné osamělé vrchy nebo svahy spadající do kotlin či rovin s potenciálními přistávacími plochami bez výskytu vodních ploch, sídel, lesů, dálnic, silnic a dálkového vedení velmi vysokého napětí.

Výměra zkoumané oblasti Hradce Králové nesplňuje výše zmíněná kritéria. Město se rozkládá na poměrně rovinném území s mírným členěním a průměrnou nadmořskou výškou 235 m.n.m. Dle Statistické ročenky katastru nemovitostí České republiky (2015) tvoří lesní pozemky cca 17 % rozlohy města. Podmínka malého podílu lesů je sice splněna, ale dle portálu mapy.cz (2024) nejsou ve zkoumaném území žádné osamocené vrchy ani rokle, které by byly na závěsné létání vhodné.

Zdejší reliéf je absolutně nevyhovující, a proto byl potenciál této složky ohodnocen 0. stupněm.

5.1.12 Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost

Dle Bíny (2002) je kladný stupeň u této složky podmíněn existencí mysliveckých sdružení a jejich loveckých revírů na území. Jako výjimky uvádí obce silně urbanizované a zemědělské krajiny s minimem rozptýlené zeleně. Podle Bíny (2002) je kladný stupeň následující:

- 1. stupeň: Výskyt mysliveckého sdružení vydávající turistické lovecké povolení, které se vztahuje na lovecký revír ve zkoumané oblasti

V Hradci Králové se vyskytuje Okresní myslivecký spolek Hradec Králové, který zejména myslivecké kurzy a zkoušky. Samotné lovecké lístky pak vydává Magistrát města Hradec Králové. Dle oficiálních stránek Okresního mysliveckého spolku Hradec Králové (2024) převažují kvůli menšímu procentu lesních porostů na území města polní honitby. V okrese se nachází 61 honiteb a 11 registrovaných bažantnic. Mezi ty Hradecké patří například honitba Stříbrný potok, Nový Hradec Králové, Plačice či Svobodné dvory. Mysliveckou správu na území okresu zajišťují dvě pověřené obce, konkrétně Hradec Králové a Nový Bydžov (OMS HK, 2024). Díky výše uvedeným skutečnostem je zkoumaná oblast vyhodnocena jako vhodná pro sportovní myslivost prvního stupně.

5.1.13 Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov

Sportovní rybolov je speciálním typem rybářského cestovního ruchu. Ten je dle Zelenky a Páskové (2012) formou cestovního ruchu a zároveň součástí loveckého cestovního ruchu, ve kterém je účastník motivován lovem ryb či loveckým potápěním v řekách, jezerech, rybnících ale i mořích. Bína (2002) podotýká, že v krajních případech, kde jsou adekvátní data nedostupná, lze stupeň stanovit dle průměrného vodního průtoku z příslušných map.

Bína (2002) stanovuje kladný stupeň vhodnosti krajiny pro sportovní rybolov následovně:

- 1. stupeň – Výskyt rybářského revíru se zájmem o turistické rybářské lístky.

Dle místní organizace Českého rybářského svazu v Hradci Králové (2024) spadají pod organizaci 3 rybářské revíry. Jedná se o 2 mimo pstruhové revíry na Labi a Orlici a 1 pstruhový revír Stříbrného potoka, přitom celková rozloha všech revírů činí 30 km² a 373 ha. Pro rok 2024 se nově vydávají povolenky pro rybolov skrze rybářský informační systém (ČRS HK, 2024). Výdej rybářských lístků má na starosti odbor životního prostředí Magistrátu města Hradec Králové (MMHK, 2024). Na základě výše stanovených faktů jsou podmínky pro udělení kladného stupně lokalizačního předpokladu pro sportovní rybolov splněny.

5.1.14 Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků

Dle Bíny (2002) se jedná zejména o lokality umožňující sezonní pozorování vzácného ptactva při páření či hnízdění. Pro tuto složku potenciálu uvádí jen jeden stupeň:

- stupeň – Krajiny vhodné pro pozorování vodních ptáků, podmíněné výskytem vzácných druhů ptactva v horských, stepních či jiných ornitologických lokalitách břehů velkých rybníků či vodních toků.

Podle České společnosti ornitologické (2024) se na zkoumaném území Hradce Králové nenachází žádná oblast, která by tyto podmínky splňovala. Koncem minulého roku se v Trebšiši již podruhé uskutečnila vycházka zaměřená na pozorování koroptví, pořádaná právě Českou společností ornitologickou. Jedná se však o ptactvo polní. Nelze vyloučit, že se v oblasti Hradce Králové mohou vyskytovat specifické druhy chráněného vodního ptactva, nejedná se však o jev trvalý. Proto bylo město Hradec Králové zařazeno do stupně nultého.

5.1.15 Kulturně historické památky a soubory

Vystoupil, Šauer a spol. (2015) člení kulturně historické památky na movité, nemovité a jejich soubory. Dále uvádí, že charakteristickými znaky těchto památek je jejich „*historická, umělecká, vědecká či technická hodnota*“ (Vystoupil, Šauer a spol., 2015:26). Podotýkají, že kulturně historickou památkou se myslí i věc, která má přímé spojení s významnou osobností či událostí.

Bína (2002) uvádí kritéria pro určení úrovně potenciálu následující

- stupeň – Území s výskytem alespoň jedné kulturní památky.
- stupeň – Území s výskytem kulturní památky, která má nadregionální význam.
- stupeň – Území s výskytem památky UNESCO nebo kulturní památky s celostátním a mezinárodním významem.

Jak již bylo zmíněno v úvodní části diplomové práce (viz kapitola 1.1), samotné historické jádro Hradce Králové s hlavními dominantami města (Bílou věží a katedrálou sv. Ducha) je prohlášeno za městskou památkovou rezervaci, na jejímž území se nachází zhruba 200 evidovaných chráněných kulturních památek. (MMHK, 2008). Tento fakt řadí Hradec Králové do potenciálu 2. stupně.

5.1.16 Skanzeny a muzea

Zelenka a Pásková (2012) definují muzeum jako vědecký ústav či instituci sbírající umělecký, kulturní, historický, tematický či jinak hodnotný materiál, který následně vystavuje a interpretuje jejím návštěvníkům. Skanzen je národopisná muzejní etnografická expozice, většinou součástí komplexu původních staveb situovaných pod širým nebem, která dbá na autentickou interpretaci původního způsobu života (Zelenka a Pásková, 2012).

Kritéria pro jednotlivé stupně potenciálu byla dle Bíny (2002) stanovena následovně:

- 1. stupeň – Výskyt skanzenů a muzeí místního či regionálního významu
- 2. stupeň – Výskyt skanzenů a muzeí nadregionálního významu
- 3. stupeň – Výskyt skanzenů a muzeí celostátního či mezinárodního významu

Hradec Králové je poměrně bohatou kulturní destinací. Nachází se zde například Muzeum Východních Čech. Tato kulturní instituce byla roku 1995 prohlášena národní kulturní památkou a nyní spravuje několik muzejních komplexů (Muzeum východních Čech, 2023). Za zmínku stojí také chráněný památkový areál Šrámkův statek v Pileticích. Ten vyniká svými vzácnými dřevěnými stavbami v tradičním lidovém stylu.

Mezi jeho unikáty patří dvoupatrová roubená budova z roku 1802 s výjimečnou pavlačí a později přistavěná stodola z roku 1814 (HKVS, 2024). V Areálu se každoročně pořádají folklorní festivaly, výstavy, trhy nebo koncerty. Díky výskytu národní kulturní památky se město řadí do 3. stupně potenciálu.

5.1.17 Lázeňská funkce

Zelenka a Pásková (2012) uvádí, že lázeňský cestovní ruch je druh cestovního ruchu spjatý s regeneračním, poznávacím či sociálním pobytem jeho účastníků. Dále podotýkají, že díky dlouholeté tradici a bohaté klientele je lázeňský cestovní ruch jedna z klíčových a nejstarších forem cestovního ruchu v české republice. Bína (2002) vymezuje stupně potenciálu následovně:

- 1. stupeň – Obec s oficiálním statutem lázeňského místa.
- 2. stupeň – Lázeňské obce obsahující specializované zdravotnické zařízení střední kapacity vyznačující se zřetelnou podobou lázeňské čtvrti.
- 3. stupeň – Lázeňská města s významným léčebným postavením (ročně přes 30 tis. návštěvníků). Kulturně a společensky vysoce atraktivní místa s distinktivním lázeňským rysem

Již v období první republiky projevila tehdejší Spořitelna královéhradecká zájem o vybudování městských lázní. Ty byly finálně vystaveny roku 1933 a získaly popularitu především díky (údajně blahodárnému) vlnobití. Projekt lázní v Hradci Králové se tak stal významným příspěvkem k architektuře a kultuře města. V roce 1998 lázně prošly rekonstrukcí na zábavní akvapark. I přes existenci městských lázní se Hradec Králové za lázeňské město nepovažuje. Stránky Ministerstva zdravotnictví České republiky (2024) jasně vyznačují místa, která mají lázeňský statut, nebo místa poskytující lázeňské léčebně rehabilitační péče. Hradec Králové nespadá ani do jedné z kategorií, proto je zařazen do stupně bez potenciálu.

5.1.18 Kongresy a konference

Podle Zelenky a Páskové (2012) se konferencí myslí primárně formální setkání většího počtu osob určitého odborného zaměření.

Dále uvádí, že obsahem konferencí jsou přednášky, příspěvky účastníků na konkrétní téma, formální či neformální diskuse, prezentace a konzultace. Konference se dle Zelenky a Páskové (2012) často projevují buď roční periodicitou, nebo delší časovou pravidelností. Bína rozděluje potenciál do tří stupňů, a to následujícím způsobem:

- 1. stupeň – Obce, ve kterých se poměrně často konají valné hromady či konference s místním a regionálním významem.
- 2. stupeň – Obce, ve kterých se poměrně často konají konference či kongresy s nadregionálním a celostátním významem.
- 3. stupeň – Obce, ve kterých se často konají konference, kongresy či sympozia s celostátním a mezinárodním významem

Ve městě nachází Kongresové centrum Aldis. Právě zde se každoročně konají konference, kongresy a sympozia, zejména celostátního významu. Většina akcí jsou konference lékařské natury, které každoročně mění místo konání. Pravidelně se zde však koná gerontologický kongres a renomovaná konference celostátního i mezinárodního významu ISSS o digitalizaci státní správy a samosprávy. Díky výše uvedeným skutečnostem byl této složce udělen 3. stupeň lokalizačního předpokladu.

5.1.19 Sportovní akce

Dle Zelenky a Páskové (2012) je sportovní cestovní ruch realizován diváky či aktivními sportovci v rámci různých druhů sportovních soutěží, závodů nebo masových akcí (např. olympijské hry, mistrovství). Stále se zvyšující význam sportovních akcí mění celkovou podobu sportovních akcí, jejich sportovních pravidel, místa konání a typu sportu, zejména větší atraktivnost a dostupnost sportovních akcí je pro diváky rozhodující (Zelenka a Pásková, 2012). Bína (2002) stanovuje kritéria pro kladné stupně lokalizačních podmínek následovně:

- stupeň – Obce každoročně pořádající sportovní závody a jiné akce regionálního a místního významu.
- stupeň – Obce pořádající sportovní akce většího významu a delší tradicí.
- stupeň – Obce pořádající nejvýznamnější sportovní akce celostátního nebo mezinárodního významu.

V Hradci Králové se konají různé sportovní akce. Kromě těch novodobých jako je Gladiator Race, noční běžecká akce Night Run, Czech Dance Masters a Ironman 70.3, město hostí také Hradecké sportovní hry. Jedná se však o pravidelné sportovní akce místního až regionálního významu. Ve městě se občas konají mistrovství různých sportů, však nepravidelně a bez tradice. Kvůli výše zmíněným faktům lze město zařadit do prvního stupně lokalizačních podmínek pro sportovní akce.

5.1.20 Církevní akce

Bína (2002) pro hodnocení této složky doporučuje dvě různé publikace. Pro účely této práce byla použita publikace Poutní místa v Čechách od Zdenka Boháče (1995). Bína (2002) stanovuje kritéria pro hodnocení stupně lokalizačních podmínek následovně:

- 1. stupeň – Všechna církevní poutní místa zmíněná v použité publikaci (Boháč,1995)
- 2. stupeň – Významná církevní poutní místa navštěvovaná zpravidla vícekrát ročně větším počtem poutníků.
- 3. stupeň – Církevní poutní místa nejvyššího významu.

Hradec Králové je dle společnosti Česko katalog s.r.o. (2024) domovem mnoha církví, mezi které patří např. Apoštolská církev Element, Církev Bratrská, Farní sbor Českobratrské církve evangelické, Náboženská obec Církve Československé Husitské, Církev Římskokatolická, Církev Československá Husitská, Církev víry Milost a Pravoslavná církev obec. Dle Boháče (1995) se na území města žádná poutní místa nenacházejí. I přes tento fakt by se město mělo řadit do potenciálu prvního stupně lokalizačních podmínek. Nachází se zde totiž katedrála sv. Ducha, jenž je hlavním kostelem Královéhradecké diecéze, sídelním kostelem biskupa a významnou nadregionální duchovní památkou.

5.1.21 Kulturní akce

Dle Zelenky a Páskové (2012) jsou kulturní akce jedním z návštěvnických cílů kulturního cestovního ruchu, ve kterém jsou jeho účastníci motivováni možnostmi poznání kultury dané země a jejich residentů. Kritéria upravená dle Bíny (2002) pro určení stupně potenciálu jsou následující:

- 1. stupeň – Obce s meziročně pravidelným konáním kulturních akcí a slavností, které jsou regionálního a místního významu.

- 2. stupeň – Obce s meziročně pravidelným konáním kulturních akcí a slavností s nadregionálním a celostátním významem.
- 3. stupeň – Obce, ve kterých se konají nejvýznamnější festivaly, slavnosti a události, které mají celostátní nebo mezinárodní význam.

Město Hradec Králové pořádá mnoho atraktivních kulturních akcí různého typu. Z pravidelně konaných lze zmínit například divadelní festival Regiony, Slavnosti královny Elišky či Bezva Fest. Dle turistického portálu CZeCOT (2020) jsou výše zmíněné akce zejména regionálního a místního významu. Mezi nejatraktivnější akce města však v současnosti patří hudební festival Rock for People a letecké dny Legendy nebes. Dle turistického portálu CZeCOT (2020) má festival Rock for People mezinárodní význam a dle závěrečné zprávy z roku 2022 festival navštívilo kolem 7000 zahraničních návštěvníků (RFP, 2022). Na základě těchto informací se Hradec Králové řadí do třetího stupně lokalizačních podmínek.

5.1.22 Veletrhy a tematické trhy

Dle Bíny (2002) jsou kritéria kladných stupňů lokalizačních podmínek pro veletrhy a tematické trhy stanovena a upravena následujícím způsobem:

- 1. stupeň – Obce s minimálně roční periodicitou konaných trhů, jarmarků a jiných akcí místního a regionálního významu.
- 2. stupeň – Obce konající trhy nadregionálního významu, obvykle doprovázenými kulturními akcemi.
- 3. stupeň – Obce konající nejvýznamnější veletrhy a výstavy celostátního i mezinárodního významu.

Hradec Králové je místem každoročního konání nejrůznějších trhů a výstav. Příkladem mohou být vánoční trhy, velikonoční trhy, masopust či farmářské trhy. Dle portálu infotourhk.cz (2024) je Kongresové centrum Aldis pořadatelem „*největšího mezinárodního veletrhu cestovního ruchu v Královéhradeckém a Pardubickém kraji, který již svým významem, skladbou vystavovatelů a návštěvníků přesáhl regionální působnost*“. Dle portálu se však veletrh konal naposledy v roce 2019. Všechny ostatní dohledané akce mají potenciál spíše regionální, proto musí být dle aktuální situace město zařazeno pouze 2. stupně lokalizačních podmínek.

5.1.23 Místní produkty

Bína (2002) orientuje kritéria jednotlivých stupňů lokalizačních podmínek zejména podle popularity produktu a velikosti jeho významu následovně:

- 1. stupeň – Obce s nadmístní známou výrobou a prodejem řemeslných nebo potravinářských výrobků.
- 2. stupeň – Obec se šíře známou výrobou produktů, které jsou turisticky atraktivní v regionálním významu.
- 3. stupeň – Obce, které produkují nejznámější a nejvíce turisticky atraktivní produkty.

Hradec králové je místem mnoha místních a domácích produktů. Vyrábějí se zde různé sirupy, kečupy, povidla, pečené čaje, mýdla, šampony, sušené maso a sýry (Destinační management Hradecko, 2021). Mezi nejatraktivnější hradecké produkty patří pivo Hradecký Klenot, řemeslná čokoláda Jordi's a chléb z pekařství Bouček koloniál. Hradecký klenot je dostupný v hospodách po celé ČR, avšak dle terénního výzkumu je populární zejména regionálně. Proto je městu přidělen 2. stupeň potenciálu.

5.1.24 Příhraniční specifika

Dle Bíny (2002) je rozdíl české a zahraniční kupní síly důležitým motivačním faktorem pro návštěvu České republiky zahraničními turisty. Uvádí, že zejména Němci a Rakušané jezdí do České republiky za rekreací či nakupováním a službami. Bína (2002) definuje příhraniční specifika podle vzdálenosti zkoumané obce od nejbližších hranic následujícím způsobem:

- 1. stupeň – Obce situované 10-15 kilometrů od státních hranic.
- 2. stupeň – Obce situované 7-15 kilometrů od státních hranic, které leží na silnicích I. a II. třídy vedoucí ke hraničním přechodům.
- 3. stupeň – Obce situované u státních hranic nebo v jejich blízkosti.

Město Hradec Králové podmínky potenciálu příhraničních specifik nesplňuje. Nejbližší jsou Polské hranice vzdálené cca 27 km vzdušnou čarou nebo vzdálené minimálně 58 km po silniční komunikaci (mapy.cz, 2024). Tato skutečnost řadí Hradec Králové do nultého stupně.

6. Shrnutí výsledků hodnocení potenciálu CR

Dle Bínovy (2002) tabulky bodové škály (viz kapitola 3.1, tabulka č. 2) byli jednotlivé kladné stupně ohodnoceny podle míry důležitosti, kterou v destinaci představovali a následně sečteny. Složky bez bodového ohodnocení představují nulový potenciál daného předpokladu cestovního ruchu. Hodnocení potenciálu bylo také rozděleno na 2 subsystémy, aby bylo možné lépe zjistit převažující typ potenciálu. Celkový potenciál destinace je roven 225 body (viz tabulka č.4).

Tabulka 4 – Hodnocení složek potenciálu CR v HK

Složka potenciálu cestovního ruchu	Počet bodů pro kladný stupeň lokalizačních podmínek		
	1	2	3
Přírodní pozoruhodnosti		20	
Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku	5		
Vhodnost krajiny pro cykloturistiku		15	
Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty			
Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku			
Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody		20	
Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy / hory			
Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku			
Vhodnost krajiny pro vodní turistiku		7	
Vhodnost krajiny pro horolezectví			
Vhodnost krajiny pro závěsné létání			
Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost			2
Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov			2
Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků			
Přírodní subsystém			71
Kulturně historické památky a soubory		25	
Skanzeny a muzea			35
Lázeňská funkce			
Kongresy a konference		20	
Kulturní akce			40
Sportovní akce	2		
Církevní akce	2		
Veletrhy a tematické trhy		20	
Místní produkty		10	
Příhraniční specifika			
Kulturní subsystém			154
Suma			225

6.1 Odpovědi na výzkumné otázky

Otázka č. 1: Jak velký je potenciál v Hradec Králové?

Výzkumná oblast byla ohodnocena 225 body. Bodové ohodnocení dle Bíny (2002) odpovídá zóně výjimečného potenciálu.

Otázka č. 2: Jaký typ celkového potenciálu převažuje v Hradci Králové?

Celkový potenciál cestovního ruchu Hradce Králové je zejména tvořen kulturním subsystémem. Dle Bíny (2002) patří do **kulturního typu** potenciálu obce, u nichž je podíl kulturního subsystému mezi 60 až 79 procenty. Bodové ohodnocení kulturního subsystému 154 bodů (viz tabulka č.4), tedy 68 % ze všech hodnocených složek potenciálu cestovního ruchu.

Otázka č. 3: Do kterého typu kulturního subsystému potenciálu se řadí Hradec Králové?

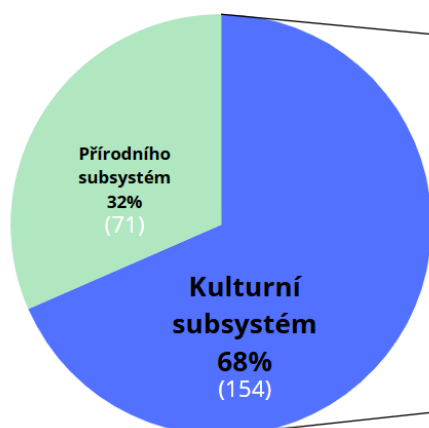
Dle Bíny (2002) je podmínkou pro klasifikaci subsystémů potenciálu obce nadpoloviční převaha kombinace 2 definovaných složek nad ostatními. U obcí s vysokým hodnocením je většinou problém najít dominantní subsystém. Takové obce dle Bíny (2002) spadají do **smíšeného typu** kulturního subsystému, u kterého nepřevažuje žádná z kombinací složek. Dle výzkumu však této hranice skoro dosahuje kombinace složek „Skanzeny a muzea“ a „Kulturní akce“.

6.2 Diskuse výsledků hodnocení potenciálu cestovního ruchu v Hradci Králové

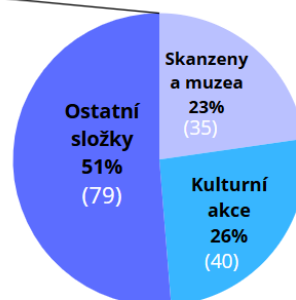
Z uvedené tabulky (viz tabulka č.3) vyplývá, že celkový potenciál cestovního ruchu Hradce Králové se rovná 225 bodům

Absolutně největší procentuální zastoupení potenciálu tvoří **kulturní subsystém**, a to **68 %**. Procentuální podíl **přírodního subsystému** je tedy **32 %**. Na celkové hodnotě kulturního subsystému se podílela zejména složka „kulturní akce“. Díky každoročně a tradičně pořádanému mezinárodní festivalu „Rock for People“ byla tato složka ohodnocena nejvyšším stupněm potenciálu.

Subsystémy CR

Složky kulturního subsystému CR

Graf 3 – Subsystémy CR a dominující složky (2024)

Druhý největší vliv měla složka „Skanzeny a muzea“. Národní kulturní památka Muzeum Východních Čech spolu s velkou částí historického centra patří do seznamu chráněných kulturních památek a tvoří charakteristickou a atraktivní siluetu města.

Nejvyšší počet bodů v rámci přírodního subsystému získala složka přírodních pozoruhodností. Přírodní památka Na Plachtě je ojedinělou přírodní atraktivitou a zároveň evropsky významnou lokalitou zejména díky zdejší vzácné biodiverzitě a charakteristickému reliéfu.

Další složkou přispívající k celkovému potenciálu přírodního subsystému je vhodnost krajiny pro rekreaci u vody. U této složky byla rozhodující existence areálu, jakým je např. Stříbrný rybník. Přírodních či uměle vytvořených koupališť s doprovodnou turistickou infrastrukturou.

6.2.1 Reálný turistický potenciál Hradce Králové

Turistický potenciál Hradce Králové byl dle vybrané metodiky ohodnocen jako výjimečný. Kromě konkrétního výsledku hodnocení však výzkum přinesl i lepší pochopení použité metodiky a definice

potenciálu

cestovního

ruchu.

Hlavním zjištěním je, že se úroveň hodnoty naměřeného turistického potenciálu neshoduje s reálným turistickým potenciálem. Z terénního průzkumu destinace, získaných dat, korespondencí, Strategického plánu rozvoje města Hradec Králové do roku 2040 (2018) a Strategie rozvoje cestovního ruchu města Hradec Králové (2023) je zřejmé, že město Hradec Králové není zdaleka tak turisticky atraktivní, jak se dle hodnocení potenciálu cestovního ruchu může zdát.

Podle monitoringu návštěvnosti turistických cílů z roku 2020 se ve městě Hradec Králové dokonce ani nenachází žádný z deseti nejfrekventovanějších turistických cílů Královéhradeckého kraje (KPMG, 2023). Město je spíše prezentováno jako samostatný atraktivní cíl, přičemž ve městě nejsou žádné turistické lokality, které by převyšovaly zájem o město samotné.

Turisté jsou do Hradce Králové přitahováni především Bílou věží, významnou architekturou (Gočár, Kotěra), Galerií moderního umění, Muzeem východních Čech a různými kulturními akcemi, jako jsou Rock for People, Jazz Goes to Town nebo festival Regiony (MMHK, 2018).

Město je přitažlivé z hlediska aktivní turistiky, zejména cykloturistiky a pěší turistiky. Labská stezka a další městské cyklostezky poskytují vynikající podmínky pro cyklisty, bruslaře i běžce. Městské lesy nabízejí mnoho pěších naučných stezek i cyklostezek. Velký potenciál se nachází také v MICE turismu. Kongresové centrum Aldis a řada hotelů s konferenčními kapacitami by mohli více přispívat k celkové atraktivitě města v podobě mezinárodních konferencí, sympozií a veletrhů.

Však kromě uvedených mezinárodně navštěvovaných hudebních festivalů jsou tyto přitahující faktory aktuálně specifické pro domácí cestovní ruch, zejména ten regionální. Faktem je, že město Hradec Králové není destinací. V cestovním ruchu figuruje jako relativně pasivní jádro, ze kterého se turisté mohou pohodlně dostat do atraktivnějších periférií.

Většina turistů v Hradci Králové jsou rezidenty ČR, jejichž pobyt průměrně netrvá déle než 2 dny. Často přijíždějí spíše kvůli okolním atrakcím než těm lokálním. Mezi tyto klíčové turistické cíle patří například Třebechovické muzeum betlémů, Podorlický skanzen Krňovice, Kaple Zjevení Páně ve Smičicích, Hrádek u Nechanic, Zámek Karlova Koruna, Archeopark pravěku Všeštery či Hospitál Kuks.

6.2.2 Limity použité metodiky

Při výzkumu byly v rámci hodnocení několika složek zjištěny jisté nedostatky v použité metodiky Jana Bíny z roku 2002. Hodnocení složek potenciálu cestovního ruchu by mělo být detailnější a mělo by lépe reflektovat specifika zkoumaného jevu.

Při hodnocení významnosti některých složitějších aspektů je zřejmá nedostatečnost; hodnocení se příliš soustředí na obecnou významnost složky, zatímco četnost nebo frekvence výskytu registrovatelných jevů v dané oblasti je zcela opomíjena.

Dále bylo zjištěno, že používaná hodnotící stupnice je často příliš obecná a neumožňuje jasně přiřadit konkrétní stupně, které by přesně odpovídaly charakteristika zkoumaného území.

Tyto nejasnosti často vyvolávají potřebu úpravy kritérií a podmínek stupňování, což může vést k personalizaci hodnotících kritérií a tím i ke snížení objektivity a vypovídací hodnoty výsledků, které mohou být následně využity v komparačních analýzách a negativně ovlivnit další výzkumy.

7. Závěry a doporučení

Hradec Králové obecně disponuje relativně vysokým turistickým potenciálem. Hlavní turistická atraktivita je tvořena zejména charakteristickou architekturou, kvalitní cykloturistickou infrastrukturou městských lesů, kulturními akcemi různého typu, mezinárodními hudebními festivaly a rekreačními areály místních rybníků. Tento výstup pomohl definovat 4 doporučené rozvojové oblasti:

1. Kultura a umění

- Zvýšit investice do správy a inovací stávajících kulturních památek a muzeí, což zahrnuje zejména modernizaci expozic, zlepšení přístupnosti pro návštěvníky (fyzické i informační), eliminace jazykových bariér skrze mobilní audio průvodce (např. SmartGuide).
- Tvorba nových, decentralizovaných inovativních kulturně kultivačních produktů cestovního ruchu (např. umělecké instalace, festivaly moderního umění typu Signal Festival) ve spolupráci s lokálními institucemi.

2. Aktivní rekreace

- Dále rozvíjet a udržovat fyzickou infrastrukturu pro cykloturistiku a pěší turistiku, včetně jasně značených tras s moderními informačními tabulemi, které spojují hlavní turistické atrakce s přírodními krásami města.
- Propagace městských lesů, Stříbrného rybníku a Labské stezky jako ideálních lokalit pro outdoorové aktivity a pořádání tematických akcí, které tento aspekt podtrhnou (Sportovní dny, běžecké závody), ale i spolupráce města s Golfovým resortem a rozvoj golfové turistiky (pořádání národních utkání, společenských akcí)

3. MICE turismus

- Zvýšit marketingové úsilí zaměřené na funkci Hradce Králové jako destinace pro mezinárodní konference a kongresy, včetně partnerství s korporátními klienty a odbornými asociacemi.

4. Identita města

- Identifikovat ideální cílovou skupinu (persony návštěvníků) na základě které rozvíjet a posilovat značku města, vizuální styl a informačně navigační systém. Využití historických a kulturních symbolů či asociací (Bílá věž, Katedrála svatého Ducha, J. Gočár, A. Petrof)

- Re-branding destinační společnosti Hradecko, aby lépe reflektoval turistickou atraktivitu oblasti. Aktualizace vizuálního stylu a webových stránek na standard 21. století. Tvorba propagačního obsahu jiných jazykových variant
- Implementovat cílené marketingové kampaně zaměřené na domácí i mezinárodní trhy, které využívají moderní marketingové techniky, včetně sociálních médií a digitálního marketingu, pro zvýšení viditelnosti a atraktivity Hradce Králové jako turistické destinace.

Vzhledem k tomu, že turistická nabídka Hradce Králové je úzce propojena s atraktivitami sousedních obcí, je klíčové, aby implementace doporučených opatření probíhala ve spolupráci s místními veřejnými správami, destinačními organizacemi a partnerskými městy v zahraničí. Hradec Králové je přitažlivý především pro domácí turisty. Proto by se rozvoj a inovace v oblasti cestovního ruchu měly zaměřit na posílení nabídky pro české návštěvníky a zvýšení konkurenceschopnosti města v rámci obcí ČR. Je nezbytné klást důraz na principy udržitelného rozvoje, což zajistí dlouhodobé přínosy pro město a jeho obyvatele a zároveň zaručí, že rozvoj cestovního ruchu pozitivně ovlivní celou komunitu.

Seznam použitých zdrojů

- [1] BÍNA, J. *Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky*. Časopis Urbanismus a územní rozvoj. 2002, roč. 5, č. 1, s. 2-11.
- [2] BÍNA, J. *Aktualizace potenciálu cestovního ruchu v České republice*. Ústav územního rozvoje. Online. 2010. Dostupné z: <https://www.uur.cz/archiv/potencial-cestovniho-ruchu-v-ceske-republice/>. [cit. 2024-04-14]
- [3] BOHÁČ, Z. a BOHÁČ, P. *Poutní místa v Čechách*. Praha: Debora, 1995. ISBN 80-859-2307-6.
- [4] CZECOT.CZ. *Turistický portál České republiky*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.czecot.cz/>. [cit. 2024-04-13]
- [5] ČESKÁ SPOLEČNOST ORNITOLOGICKÁ. *Ptačí oblasti v ČR*. Online. [2024]. Dostupné z: <https://www.birdlife.cz/o-ptacich/ptaci-oblasti-v-ceske-republice/>. [cit. 2024-04-9].
- [6] ČESKÁ SPOLEČNOST ORNITOLOGICKÁ. *Za koroptvemi mezi svátky do Hradce Králové*. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.birdlife.cz/za-koroptvemi-mezi-svatky-do-hradce-kralove/>. [cit. 2024-04-9].
- [7] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Základní údaje o městě*. Online. 2023a. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u= VUZEMI 43 569810#>. [cit. 2024-04-14].
- [8] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Návštěvnost HUZ*. Online. 2023b. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/cestovni_ruch-xh-obce. [cit. 2024-04-14].
- [9] HRALA, V. *Geografie cestovního ruchu*. 4. vyd. Praha: Idea servis, 2001. ISBN 80-859-7036-8.
- [10] KOPŠO, E. *Geografia cestovného ruchu: vysokoškolská učebnica pre študijné odbory Fakulty ekonomiky služieb a cestovného ruchu*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1992. ISBN 80-08-00346-4.
- [11] LEIPER, N. *The framework of tourism: Towards a definition of tourism, tourist, and the tourist industry*. Annals of Tourism Research. 1979, 6(4), 390-407. ISSN 0160-7383.
- [12] MALÁ, V., a kol. *Základy cestovního ruchu*. VŠE, Praha. 2002. ISBN 80-245-0439-1.
- [13] MARIOT, P. *Geografia cestovného ruchu*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1983.
- [14] MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR. *Seznam lázeňských míst v ČR*. Online. 2020. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/seznam-lazenskych-mist-v-cr/>. [cit. 2024-04-05].
- [15] NETTO, A.P. *What is tourism? Definitions, theoretical phases and principles. Philosophical issues in tourism*, 37, s.43-62, 2009.
- [16] PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj. 2002. ISBN 80-239-0152-4.
- [17] PÁSKOVÁ, M. *Udržitelnost cestovního ruchu*. vyd., přeprac. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, 335 s. ISBN 978-80-7435-329-1.

- [18] SEZNAM.CZ. *Hradec Králové*. Online. mapy.cz, 2024. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?q=Hradec%20Kr%C3%A1lov%C3%A9%20&source=muni&id=2149&d s=2&x=15.8409005&y=50.2189471&z=11>. [cit. 14.03.2023].
- [19] TOUŠEK, V., KUNC, J. a VYSTOUPIL, J. *Ekonomická a sociální geografie*. 2008. ISBN: 978-80-7380-114-4.
- [20] VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M., TROUSIL, M. *Geografie cestovního ruchu ČR*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-80-7435-538-7.
- [21] YU, X., KIM, N., CHEN, C.I.C. a SCHWARTZ, Z. *Are You a Tourist? Tourism Definition from the Tourist Perspective*. *Tourism Analysis*. 2012. 17(4), 445-457. DOI: 10.3727/108354212X13473157390687.
- [22] ZELENKA, J. a PÁSKOVÁ M. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.
- [23] ČESKÝ RYBÁŘSKÝ SVAZ [ČRS HK]. *Naše revíry*. Online. [2021]. Dostupné z: <https://www.rybarihk.cz/reviry/nase-reviry>. [cit. 2021-12-16].
- [24] ČESKÝ SVAZ OCHRÁNCŮ PŘÍRODY JARO JAROMĚŘ [ČSOP]. *Ohrožení lokality*. Online. [2018]. Dostupné z: <http://www.naplachte.cz/ohrozeni-lokality/>. [cit. 2024-03-13].
- [25] ČESKO KATALOG S.R.O. *Náboženství a církve*. Online. [2024]. Dostupné z: <http://www.hradec-katalog.cz/firmyvokrese/1/nabozenstvi-a-cirkve/64/hradec-kralove.html> [cit. 2024-03-17].
- [26] ČÚZK. *Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky*. Český úřad zeměměřický a katastrální. Online. 2015. Dostupné z: http://www.cuzk.cz/Periodika-a-publikace/Statistickeudaje/Souhrne-prehledy-pudniho-fondu/Rocenska_pudniho_fondu_2015.aspx. [cit. 2014-04-09].
- [27] DĚKANSTVÍ HRADCE KRÁLOVÉ. *Katedrála svatého Ducha – historie*. Online [2017]. Dostupné z: <http://www.dekanstvihk.cz/wp/katedrala-svateho-ducha/historie-katedraly-svateho-ducha/>. [cit. 2021-05-29].
- [28] DESTINAČNÍ MANAGEMENT HRADECKO. *Šrámkův statek v Pileticích*. Online. [2024]. Dostupné z: <https://www.hradecko.eu/sramkuv-statek-v-pileticich>. [cit. 2024-03-17].
- [29] DESTINAČNÍ MANAGEMENT HRADECKO. *Regionální produkty*. Online. 2021. Dostupné z: <https://www.hradecko.eu/regionalni-produkty>. [cit. 2024-03-17].
- [30] DIVADLO DRAK. *Historie Divadla DRAK*. Online. [2019]. Dostupné z: <https://draktheatre.cz/historie-divadla-drak-2/>. [cit. 2024-03-16].

- [31] DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ [DPMHK]. *Informace o společnosti Dopravní podnik HK*. Online. [2024]. Dostupné z: https://www.dpmhk.cz/45/O_spolecnosti/. [cit. 2024-04-14].
- [32] FARMACEUTICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY [FAF UK]. *Zahrada léčivých rostlin*. Online. [2023]. Dostupné z: <https://www.faf.cuni.cz/Zahrada-lecivych-rostlin/>. [cit. 2024-03-16].
- [33] FILHARMONIE HRADEC KRÁLOVÉ. *Historie*. Online. [2024]. Dostupné z: <https://www.fhk.cz/31/Historie/>. [cit. 2024-03-16].
- [34] GALERIE MODERNÍHO UMĚNÍ V HRADCE KRÁLOVÉ [GMU HK]. *Historie Galerie*. Online. 2021. Dostupné z: <https://www.galeriehk.cz>. [cit. 2024-03-16].
- [35] GLOBAL FOREST WATCH. *Czech Republic Deforestation*. Online. 2010. Dostupné z: <https://www.globalforestwatch.org/dashboards/country/CZE/5/1/?category=forest-change>. [cit. 2024-03-25].
- [36] HOUŠKA, P. *Environmentální aspekty potenciálu území pro cestovní ruch*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2014. ISBN 978-80-7452-041-9.
- [37] HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM V HRADCI KRÁLOVÉ [HP HK]. *O hvězdárně a planetáriu*. Online. [2023]. Dostupné z: <https://www.astrohk.cz/hvezdarna.php>. [cit. 2024-03-16].
- [38] HRADECKÁ KULTURNÍ A VZDĚLÁVACÍ SPOLEČNOST [HKVS]. *Info o společnosti*. Online. 2020. Dostupné z: <https://www.adalbertinum.cz/cs/o-hkvs/info-o-spolecnosti.html>. [cit. 2024-03-16].
- [39] HRADECKÁ KULTURNÍ A VZDĚLÁVACÍ SPOLEČNOST [HKVS]. *Šrámkův statek*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.sramkuvstatek.cz/cs/sramkuv-statek-piletice.html?view=provozovny>. [cit. 2024-03-16].
- [40] HRADECKÁ KULTURNÍ A VZDĚLÁVACÍ SPOLEČNOST [HKVS]. *Návštěvnost IC*. [elektronická pošta]. Message to: chladlu1@gmail.com. 6.4.2024 11:29. [cit. 2024-04-14]
- [41] JAKL, J. *Hradec Králové*. Praha: Paseka, 2005. Zmizelé Čechy. ISBN 80-718-5723-8.
- [42] KLICPEROVO DIVADLO. *Informace a ocenění*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.klicperovodivadlo.cz/informace-a-oceneni-555/>. [cit. 2024-03-16].
- [43] KONGRESOVÉ CENTRUM ALDIS. *Veletrh Infotour a Cykloturistika*. Online. [2023]. Dostupné z: <https://infotourhk.cz/>. [cit. 2024-03-17].
- [44] KPMG. *Strategie rozvoje cestovního ruchu města Hradec Králové*. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/strategie-rozvoje-cestovniho-ruchu-mesta-hradeckralove/ms-32677>.
- [45] KRÁLOVÉHRADECKÁ KRAJSKÁ CENTRÁLA CESTOVNÍHO RUCHU [CCRKHK]. *Sport a relaxace: Letní koupání*. Online. [2024]. Dostupné z: <https://www.hkregion.cz/dr-cs/s-letni-koupani/#page=5;skat=288;r=0;orderby=areaasc>. [cit. 2024-03-17].

- [46] MAGISTRÁT MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ [MMHK]. *Základní informace o městě*. Online. [2019a]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/zakladni%2Dinformace%2Do%2Dmeste/ms-1150/p1=1150>. [cit. 2024-03-12].
- [47] MAGISTRÁT MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ [MMHK]. Profil města Hradec Králové: na období 2016-2018. Online. 2019b. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/profil-mesta-hradeckralove/d-55061>. [cit. 2024-04-14].
- [48] MAGISTRÁT MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ [MMHK]. *Profil města Hradec Králové 2008*. Online. 2008. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/profil-mesta-hradeckralove/d-55061>. [cit. 2024-04-14].
- [49] MAGISTRÁT MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ [MMHK]. *Rybářský lístek*. Online. [2024]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/rybarsky-listek/ms-22047>. [cit. 2024-03-17].
- [50] MAGISTRÁT MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ [MMHK]. *Stezky v městských lesích*. Online. [2019c]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/stezky-v-mestskych-lesich/d-70314>. [cit. 2024-04-14].
- [51] MAGISTRÁT MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ [MMHK]. *Strategický plán rozvoje města Hradec Králové do roku 2040*. Online. 2018. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/strategicky-plan-rozvoje-mesta-hradce-kralove/ds-2027/p1=18785>.
- [52] MUZEUM VÝCHODNÍCH ČECH. *Výroční zpráva 2022*. Online. 2023. Dostupné také z: <https://www.muzeumhk.cz/images/dokumenty-mvc/vyrocnizprava-2022-muzeum-vychodnich-cech-230417-web.pdf>. [cit. 2024-03-16]
- [53] OKRESNÍ MYSLIVECKÝ SPOLEK HRADEC KRÁLOVÉ [OMS HK]. *O nás*. Online. [2021]. Dostupné z: <https://hradeckralove.cmmj.cz/o-nas/>. [cit. 2024-04-14].
- [54] PETROF, SPOL. S.R.O. *O nás*. Online. [2024]. Dostupné z: <https://muzeumpetrof.cz/o-nas/>. [cit. 2024-03-17].
- [55] PORTÁL HRADEC KRÁLOVÉ. *Bílá věž*. Online. [2013]. Dostupné z: <https://turistika.hradeckralove.cz/bila-vez-12668/>. [cit. 2024-03-17].
- [56] PORTÁL HRADEC KRÁLOVÉ. *Klicperovo divadlo*. Online. [2024a]. Dostupné z: <https://institute.hradeckralove.cz/institute-klicperovo-divadlo-1100/>. [cit. 2024-03-16].
- [57] PORTÁL HRADEC KRÁLOVÉ. *Světový kostel na hradeckém předměstí: 90 let kostela Božského Srdce Páně*. Online. [2022]. Dostupné z: <https://kultura.hradeckralove.cz/svetovy-kostel-na-hradeckem-predmesti-90-let-kostela-bozskeho-srdce-pane-48273/>. [cit. 2024-03-17].
- [58] PORTÁL HRADEC KRÁLOVÉ. *Židovská synagoga*. Online [2024b]. Dostupné z: <https://turistika.hradeckralove.cz/zidovska-synogoga-12633>. [cit. 2024-03-17].
- [59] REZLEROVÁ, J., zaměstnankyně TIC Eliščíno nábřeží [ústní sdělení]. Hradec Králové, 6.4.2024

[60] TRIADA, SPOL. S.R.O. ISSS: O konferenci. Online. [2024]. Dostupné z: <https://issc.cz/o-konferenci/>. [cit. 2024-03-17].

[61] WE MAKE MEDIA, S.R.O. 29. celostátní gerontologický kongres. Online. [2024]. Dostupné z: <https://cggkongres.cz/>. [cit. 2024-03-17].

Přílohy

Příloha č.1 Fotodokumentace

Obrázek č.1 – Hotel Adalbertinum

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.2 – Synagoga

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.3 – Penzion Amátka

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.4 – Malé náměstí

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.5 – Hotel U Královny Elišky

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.6 – Restaurace Šatlava

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.7 – Klicperovo divadlo

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.8 – Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.9 – Galerie moderního umění

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.10 – České muzeum farmacie

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.11 – Nové Adalbertinum

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.12 – Schodiště Bono Publico

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.13 – Biskupství královéhradecké

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.14 – Katedrála sv. Ducha a Bílá Věž

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.15 – Kanovnické domy

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.16 – Krajský úřad (původní budova pivovaru)

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.17 – Městské hradby

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.18 – ČPP Aréna

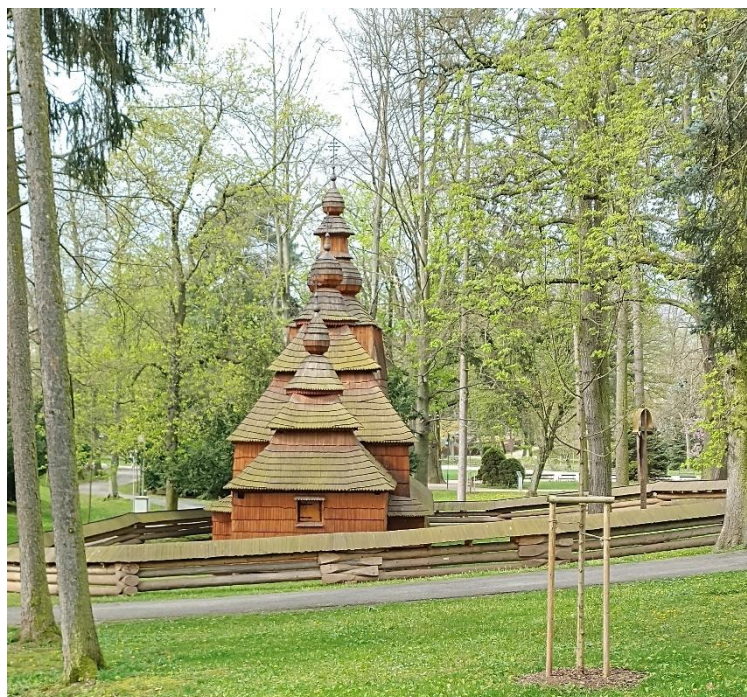
Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.18 – Řeka Orlice

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.19 – Gréckokatolícky kostel svatého Mikuláše

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.20– Vodní elektrárna „Hučák“

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.21 – Hudební festival Rock for people

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 9.6.2023

Obrázek č.22 – Gymnázium J.K.Tyla (J.Gočár)

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.23 – Kostel Církve československé husitské

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.24 – Farmářské trhy Tylovo nábřeží

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.25 – informační cedule pěší trasy

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.26 – Molo paroplavební společností

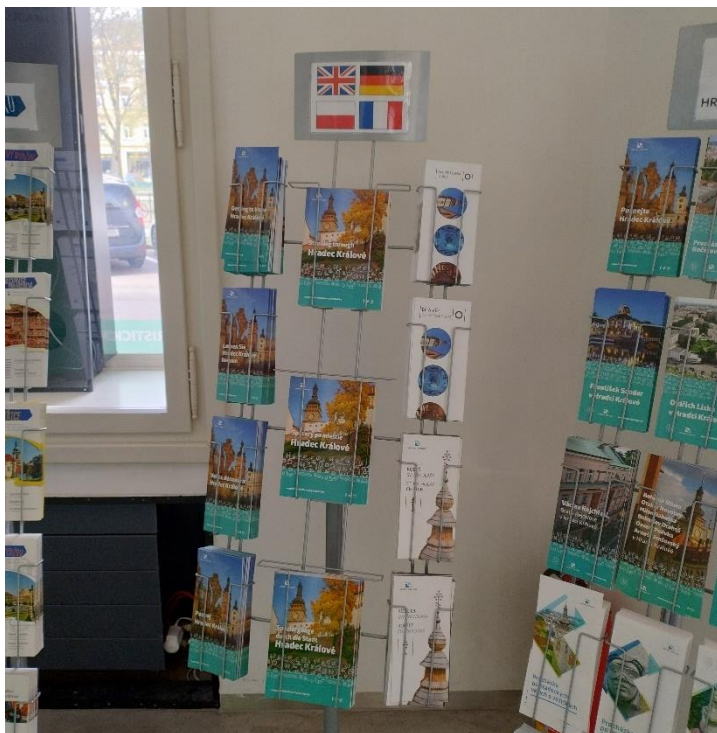
Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.27 – Muzeum Východních Čech

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.28 – Itineráře pro zahraniční turisty v místním TIS

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.29 – Městské lázně

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.30 – EA Congress Hotel

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.31 – Kongresové centrum Aldis

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.32 – Planetárium

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.33 – PP Na Plachtě

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.34 – PP Na Plachtě 2

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.35 – PP Na Plachtě 3

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

Obrázek č.36 – PP Na Plachtě 4

Zdroj: vlastní zpracování, foceno dne 6.4.2024

